This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Celt
1835
10

Stanaideact

PIECES FOR RECITATION IN IRISH

Daile Áta Cliat:
Muintir na Leabhar Gaedhilge
THE IRISH BOOK COMPANY
6 Sráid d'Olier

1905

Celt 1835.10

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

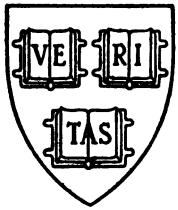

PURCHASED FROM THE
INCOME OF THE
FRED NORRIS ROBINSON
CELTIC FUND

Sraiḋeacṫ

PIECES FOR

RECITATION

IN IRISH

Daṁh ára cluaṫ
Muinṫir Ṁá Leaḃar Saeṫilge
THE IRISH BOOK COMPANY
1 SRAIṪ SÚDAIN

1905

Price SIXPENCE. Net; By post, SEVENPENCE.

NOW READY

BY

The Rev. Peter O'Leary, P.P.

S.N.

Craoibhín Aoibhinn

A native Irish version of the famous (if coarse) ...

Difficult Irish Constantly ...

...

Séadna

A STORY IN IRISH OF IRISH COUNTRY LIFE

...

Sgoltbualadh

A Series of Forty-eight Articles in Irish ...

...

THE IRISH BOOK COMPANY

...

143

Stanaideacht

PIECES FOR

RECITATION

IN IRISH

Baile Átha Cliath:
Muintir na Leabhar Gaedhilge
THE IRISH BOOK COMPANY
6 Sráid d'Olier

1905

Ce/F/825.10

clár.

Leaṫanaċ

"beirt fear"
Seáġan Breac 8
Taoġ Óg 36
Soirġéal a' Ṫréimire 56
eiblín duḃ ní Conaill
Caoineaḋ Aiṁ ui Laoġaire . . . 65
conán maol
Bár an tSean-Taoiriġ 50
an t-aṫair eoġan mac conġamna
An Seana-Ḃuaċaill agus an Báille . . 17
Sgeulta Árann 27
an ċraoiḃín aoiḃinn
Eineóċamaoid fearta 7
An Ḋubán-alla agus an Mioltóg . . 35
An Phéaċán Mór 43
seáġan cláraċ mac Dómnaill
A Ḋia, do ċeapt-ċruṫuiġ . . . 51
seafra ua Donnċaḋa an Ġleanna
Druimín 58
an t-aṫair páḋraiġ ua Duinnín
O Súilleaḃáin as fágáil na Sléiḃte . . 30
Dómnall ó Focarta
An Dreóilín 45
an t-aṫair peaḋar ua laoġaire
An Ġallvaċt agus éire 1
Cómainle Aoḋa Ruaiḋ ui Ḋómnaill . . 14
Teampuilín naoiṁ Faċtna . . . 25
An Ceól Síḋe 39
Ioe Ceallaiġ 46
Rorġ Caṫa Ḃriain i gCluain Tairḃ . . 53
"Let ye spake Engilish and be dacent" . . 61
An Ġaeḋilg ċeapt 76
"páḋraic"
Filleaḋ Aoiḋ Ruaiḋ ui Ḋómnaill . . . 38
an t-aṫair seáġan maolṁuire ó raġallaiġ
An t-Aṫair eoġan mac Conġamna . . 21
seáġan ua ruaiḋrí
Bronnglóiḋ eoġain ui ṁaoilḂriġḋe . . 31
eoġan ruaḋ ua súilleaḃáin
Baṗántar a' hata 10
miċeál ua tuama
Ioe an Ġanḋail 55

* * * *

Slán ċum páḋraic Sáirṗéal . . 18

Note on the name "O Growney" . . 78

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY JAN 16 1968

SCARAIDEACT.

An Gallóacht agus Éire.

ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

An Gallóacht.

(i mbocht feana mná.)

A mhuintir na h-Éireann,—Is fada mé ag cuimhneamh ar ceacht anoo cun cainte lib go dtabharfainn cómhairle bún leasa daoib. Is 'mód aimhleas atá agaid d'á déanamh daoib féin, agus is mór an truagh é, mar dá mbéad ciall agaid agus bún leas a déanamh, i n-inead beit ar an aicme daoine is fuarraige béad bárr agaid ó'n gaoghal go léir i n-uairleacht agus i n-innteleacht agus i gairdbheas.

Nuair a déinteas aimhleas is gnát gur ar dúnc éigin áirighte a déinteas é. Is deacair duine gáganl a béid aimhleasta imr gac níd d'á ndéinean sé. Isé sud is gnát 'ná duine beit ag déanamh a gnóta mait go leór imr gac níd, tarmuic d'aon sud amáin, agus muna mbéad an t-aon sud amáin sin a beit 'gá cur amú' go ndéanfad sé gac aon sud da cheart agus go mbéad an gaoghal ar a toil aige; 'sé sin le rád go mbéad a leas aige d'á déanamh agus go mbéad an gnat air.

Siné dirigeas an cuma 'na bruil an gséal agaid-se, a mhuintir na h-Éireann. Tá aon níd amáin d'bún gcur amú'. Tá an t-aon sud amáin sin d'bún gcur amú' le fada siam. Is é sud é sin 'ná an gagar

cainte atá agaib, an Ghaeluinn ghrána thútach atá i n-bún mbéal agaib, caint ná fuil cuma ná fhlacht uirthi. Conus ir féidir d'aoinne aon mear a beit aige ar thuine ná béid caint dear aige? Agus conus ir féidir do thuine aon tóghailt cinn fághail fa thaoghal mura mbéid mear air?

Ir fada mire a d'iarraid rib-re chur ar bún lear fa nid rin, a mhuintir na h-Éirean. Mearar go dtí a bhfuil le déanaighe go raib ag eirighe liom maith go leór. Nuair a binn ag labhail thré fhráidib na gcathrach anfo i n-Éirinn thugainn fé ndeara na buachailli óga agus iad ag déanamh a nóichil chun chrot dear galánta Gallda chur orta féin. Bíod maig Gallda iontu nuair a fearraidir ar an fhráid. Bíod gluaireacht Gallda acu, agus geáirrtí Gallda, nuair a fiúbluighdir. Nuair a labhraidir déarfaidir "*Bai-Jove!*" cómh dear, ba dóich leat, agus d'féadfad aon duin' uasal é rád. Gan amhras ní fotáin a aomáil go raib mórán de'n *Yahoo* iontu, ach tiocfaidir uaid rin leir an aimrir agus le taitighe ar nósaib Gallda agus ar an gcaint Gallda. Thugainn fé ndeara na cailíní óga,—ach b'féidir gur b' fearra dom gan aon rud a rád mar geall orta ran; go mór mór an fáid atá rí reo ag éirteacht liom (ag tairbeáint na mná eile). Ach ní féadfaid rí an méid reo féanad. Dá leigtí leó tamall eile béidir cómh Gallda agam agus dá mba thall agam féin a tóghfai iad.

Iré bun agus báir an rgéil agam daoib é, a mhuintir na h-Éirean, dá leigtí liom mar a bí agam do béad rib go léir i n-bún ndaoine uairle bheagtha agam rar a gcuirfead rib puinn eile aimrire díb. Bí gach aon rud ag eirighe liom ar mo thoil chuige rin. Díobair-re féin go léir ag cabhughad liom chuige. Díobair ag déanamh búr gcroídhe díchil ar an nGaeluinn ghrána caiteamh uaib agus ar an mBéarla glacad 'na h-inead. Ach fóirigh! "ar iompáil na n-eac tig athrach na rgéal." Táinig athrach na rgéal chughaib-re. D'eirigh aicme i n-bún mearg anfo i n-Éirinn, aicme droch chómhairleach, aicme

aimhleartha dóibh féin agus daoibh-re, aicme gan mheabhair gan chiall, an aicme sin ar a dtugtar Connradh na Gaeluinne. Chum an aicme sin ar a cur 'na luighe orthu gur b'é bún leas an Béarla bréagh binn blasta a mhúineas-sa daoibh do chaitheamh uaibh, agus dul siar sinsir agus an Gaeluinn ghrána, a choimeád beó bocht siamh sibh, do shaothrughadh agus do choimeád agaibh mar chaint.

Feuch, a mhuintir na h-Éireann, tá mórán d'bún nduag fágalta agam le fada a d'iarraidh Béarla agus uaisleachta agus galántachta mhúineadh daoibh. Tugas sgoileanna daoibh, agus coláistí, agus bóthar léighinn. Tugas leabhair bhreagha Béarla daoibh le léigheadh. Chuireas cóir múinte orthu chun na leabhar san d'foghluim agus an t-eólas atá iontu beith agaibh do ghlan mheabhair. Agus anois, tar éis mo shaothair go léir, cím go bfuil fonn orthu dhuim láma thabhairt liom agus cluas a thabhairt ar fad do'n aicme ghrána mí-ádhmharach san ar a dtugtar Connradh na Gaeluinne, aicme gan rath, aicme gan áird, aicme do gheallfaidh amach sibh ó gach eólas agus ó gach tuisgint d'á bfuil sa traoghal le linn na h-aimsire seo, agus ná tabharfaidh daoibh i n-a ineadh ach seana sgéalta baoithe ar Chúchulainn agus an bFéinn agus ar mhíbhuiltibh naoimh, rudaí ná cheithfeadh aonne ach duine a béadh gan mheabhair, gan chiall, gan éisim aigne.

Is amhlaidh mar atá an sgéal i n-aon focal amháin: thánag anso inniú chun a innsint daoibh go gcaithfidh sibh taobh éigin de dá thaobh a dhéanamh. Tugaidh dhuim láma láithreach le Connradh na Gaeluinne, agus leanaidh mo chómhairle-re, mar a leanabhar ó thánag i n-bún mearg ar dtúis, nó murab é sin é bíodh Connradh na Gaeluinne agaibh agus tabharfad-sa dhuim láma libh-re, agus imtheóchaidh mé uaibh ar fad. Ní fanfad-sa anso fé tarcuisne aici sin (ag tairbeáint na mná eile). Ní gádh liom é.

Éire.

(i mbocht mná óige.)

Océn! Airiú nác í an mórcúir í! Táinig rí anro inoiu cun cómairle búr learra tabairt daoib, a muintir na h-Éirean. Nác deas-chroideac an bean í! Tá a croide bruite ó beit a d'iarraid rinn a cur ar ár lear. Ir eól daoib go léir an fean focal úd; "mar maite leir féin iread déinean an cat cronán." Ir minic a conaic duine cat ag rúsrad le luicín. An breacair riaṁ aon rud nior deire ná nior aicilide 'ná an cuma 'na ndéinean an cat an rúsrad ran? Ní baogal go ngortócaid ré an luc le lapa ná le fiacal ná le h-ionsain go dtí go mbéid an rúsrad criocnuisde aige do réir a toile féin. Anran ruisean ré ar a fuaimnear agus icean ré an luc. Nác dear an rud é rin, a muintir na h-Éirean, an cat ag tabairt cómairle a learra do'n luc! Ir mar a céile díread é agus an bean ran ag tabairt cómairle búr learra daoib-re i dtaob na Gaeluinne. Ir ró mait atá 'fior aici, dá mbéad an Gaeluinn caitte uaib ar fad agaib-re agus gan aon tragar cainte agaib ac an Béarla bruite atá aici féin d'á múinead daoib, go mbéad Éire ar a toil aici. Geallaim daoib nác aon amadán í. Tá 'fior aici go mait cad 'tá ar riúbal aici. Deir rí go raib an obair ag eirige léi go h-áluinn ar fead tamaill. "Ní'l rprid ná púca gan fior a cúire aige féin." D'á gartact í nior féad rí gan cuid de'n fírinne do leigint amac cúgaib. D'inir rí dúinn conur mar a bí crot dear, galánta Gallda aici d'á cur ar buacaillib óga na h-Éirean. D'inir rí dúinn conur mar a cuiread gac gaige gan éireact acu maig 'na dtom agus conur mar féadad ré "*Bai Jove!*" do rád cóm dear agus a déarrad duin'uasal Gallda é. Ac nior féad rí gan a admáil gur *Yahoo* é!

Ní dúbairt rí aon rud leir na cailiníb a bí ag foglaim an' Béarla uaiti agus ag tabairt druim láma leir an nGaeluinn. Da mait an ciall di an

méid sin. D'fuilingeóċ' caitín a tán ar son gallántaċta aċ ní dóiċ liom go bfuil an caitín sin beó i n-Éirinn d'fuilingeóċ' *Yahoo* do taḃairt uirri gan a ċuimhne fáġáilt go daingean ag an t-é taḃarfaḋ uirri é. Ní túḃairt sí seo go raiḃ a tán de'n *Yahoo* inr na caitíní óga Ġaeḋlaċa a bíoḋ ag cur caraḋ 'na nglór mar 'ḋ eaḋ gur ḋ' *English accent* é, agus ag cur múntaí ar a mbéalaiḃ le móiṁúir, agus ag creaċaḋ a n-aċar agus a máċar le fíoḋaiḃ agus le fairinniḃ éaḋaiġ, agus i seo féin ag féideaḋ fuċa "'ġá seóladh ar a lear." Ní túḃairt sí focal amaċ ar a béal mar ġeall ar an méid sin. Ní túḃairt. Aċ feuċ, a ṁuintir na h-Éirean. Dí an uile ḃlúire ḋé irtiġ 'na croíḋe aici! Déimid maċtnaṁ beag air sin, a ṁná óga na h-Éirean. An struḋaíḋe sin 'ġá ráḋ liḃ gur mná uairle sib, agus go bfuil *English accent* agaiḃ, agus gan d'ainim aici oraiḃ irtiġ 'na croíḋe féin aċ "*Yahoo*"! Tá *Yahoo* sir oic a ḋóiċin, aċ *Yahoo* mná! nó *Yahoo* caitín! Ó fairge! fairge! Cé féaḋfaḋ é ḋ'fulang! Coimeádair irtiġ é, a ċlaiḋre (ag feuċaint uirri anonn) aċ do leiġear-sa amaċ é do t'aiṁḋeóin!

Airiú náċ uaċḃárać an ḃuair atá ag muintir na h-Éirean 'á ḋéanaṁ ḋuit! Náċ iongantaċ an tsnoḃlóid atá agat 'á ċur ort féin ag teaċt anro anall ċun iad do ċur ar a lear! Dí ag eiríġe leat go h-áluinn go dtí go dtáinig Connraḋ na Ġaeluinne crosta ort. Tá drod ṁear cuirta ar do ċuid *English accent*, agus ar na múntaí, agus ar an maiġ, agus ar an móiṁúir. Anoaiġ ir beag an iongnaḋ fearg ort, do ċuid tsiorġáin agus do ċuid úirlisi go léir ag dul i n-aiṁséid ort. Muintir na h-Éirean ag orġailt a súl agus ag feuċaint ar do ġiúméidoiḃ agus ag taḃairt baṫa coire ḋóiḃ agus 'ġá gcaiteaṁ i leiṫ taoiḃ le tarcairne. Cuimir an ḋuḃ 'na ġeal oiṫa ar fead aḃras. D'áitiġir oiṫa gur ruo áluinn uasal Béarla brirce. Do ċeideaḋar tú. D'áitiġir oiṫa go nséanfaḋ na rsoileanna Gallda rsoláimi díoḃ féin agus d'á

gclann. Cheidheadar tú. Táinig muintir Conraó na Gaeluinne agus tairbeáineadar gur b'é rud a bí ag na rgoileana 'á déanamh 'ná ag vallaó na ndaoine, ioir ós agus aoroa. Tairbeáineadar leir cad é an bun a bí agat-ra leir an nóirċaċt a bí agat d'á déanamh ar muintir na h-Éirean, dar leat. Tairbeáineadar gur mar maiċe leat féin a bí an nóirċaċt agat 'á déanamh, gur tuigir ad' aigne, dá mbéad an Gaeluinn imtigte agus gan i n-Éirinn ar fad ac an Béarla brirte, go mbéad Éire fé d' coraib agat go deó deó. Tá fearg ort anoir nuair atá an firinne tar éir rgéiú ort. Tánaig anro inoiu feuċaint an otiocfad leat, le aon tragar cleas, an feana bob a bualad airir oirainn. Airiú náċ rimplide an bean tu d'á méro gliocar ionat! Náċ leanabaide na daoine ir doiċ leat atá agat ionainn! Imteóċaid ri uainn ar fad agus ni feicfimid go deó airir i muna otugaimid bruim láma leir an nGaeluinn, leir an gcaint a bí i mbéalaib ár rinnear riam, leir an gcaint a coimeád eolur agus neart agus cheideam agus cráibteaċt i gcroíbtib Gaodal ar fead na gcéadta blian gan cóimheam, agus muna nglacaimid i n-inead na cainte rin an Béarla brirte a tug ri léi anro go h-Éirinn, an crabuiol cainte ir lúga ciall, agus ir neam-rlaċtmaire cómúgad, agus ir laige bunúr, d'ár labair aon aicme daoine riam rór ar talam an domain! Imtig leat i n-ainim Dé agus Muire. Ná déin dlúire riġnir. Ná feuċ tartiar díot ag imteaċt duit. Agus má'r rud é ná feicfimid go deó airir i n-Éirinn tú ni'l agam-ra le rád ac, "Mo ċaċugad é, a noúdairt Maċúin leir an rpriod!"

Éireóċamaoid Feasta.

Óid an Oireaċtais, 1897.

D'n gCraoibín Aoibinn.

Éireóċamaoid fearta, tá 'n lá geal ag teaċt,
A'r ní béidhmíd faoi fmaċt mar atámaoid,
Ag fméirle gan bhríg, nó luċt béarla gan ċroídhe,
Aċt béarfamaoid aghaidh ar an náṁaid.
A ċlaidhe an Béarla, luiġ fíor go deó!
Tá an fíor-fprioṁad beó inr na daoiniḃ.
Ni'l mear ar do fóirt, ar do ċlear ná do fpóirt
Ag óghánaiḃ cneafta na tíre.

Bí an Béarla mar fmúid ar an fpéir inr gaċ cláid,
Agur ball pé na h-Éireannaiġ fíora,
Aċt tá fiḃ ann fo go bhíoġmar 'r go beó,
Go dtóġfaidh fiḃ ceó dubh na tíre.
Inr an áro-teanġaidh bí ag báid agur faoi
Cuiṁim fóṁaiḃ-re na naoi míle fáilte,
Roiṁ móir agur beag, roiṁ óg agur fean,
Roiṁ fear agur bean agur páirte.

Tá cláirfeaċ na h-Éireann le fada faoi bhrón,
Agur lionnduḃ, oċón! ar a téadaiḃ,
An ċláirfeaċ do bí 'na lúċġáire do'n ċroídhe,
Atá fí gan bhríg, a'r í préabta.
Aċt fgéiċfidh fí ceól ann fna fpéarfaiḃ go póill,
Béidh guṫ inr gaċ téad do bí bhirte,
Imṫeóċaidh dhoċ-fíon, foillfeóċaidh an ġluan
Ar flóiġtiḃ na bhfiann bí fgfiorta.

Do fuaḋar an focal ó éan ar an gcuan
Agur dúḃairt pé naċ buan 'r naċ fíorṁiṁe
An fgláḃuiġeaċt d'fág an dream-máċair faoi ċhíd,
A'r go bhruiġimid a bhuilimid d'iarmhaid.
Ag feadóig an tríéide do ċualaid mé fgéal
Go gcuirfidear an Gaeḋeal i n-áirde,
Luċt Béarla faoi ċeó a'r faoi náire go deó,
Agur fonar a'r fóġ ar ár gcáirdeaḃ.

Cá bṙuil na daoine de mhuintiṙ Uí Néill
Nach gcamṙaḋ a béal leir an mBéaṙla?
De ṙlioċt na ṙioġ móṙ, Clann Conaill, Clann Eoġain,
A'ṙ Geaṙóid bí i Laiġnib 'na laṙla?
Ó Conċubaiṙ, bí i n-Éiṙinn 'na ṙiġ,
Aṙ ṫṙéiġ ṙiaḋ deanga a máṫaṙ?
Aṙ ċaiṫ ṙiaḋ díoḃ an diallaiḋ ḋ'á noṙuim
Le dul gan aon ṫṙuim ṙaoi an ṫṙáṫaṙ!

Áṙḋóċamaoid deanga na h-Éiṙeann le bṙód,
Áṙ ṙonaṙ, áṙ ṙeóḋ, a'ṙ áṙ bṙéaṙla,
A'ṙ cuiṙṙiḋ ṙi ṙuaiġ a'ṙ béaṙṙaiḋ ṙi buaiḋ
Aṙ ġlaṙaṙnaiġ ċṙuaiḋ an Béaṙla.
Ní bṙuiġiḋ ṙi báṙ acṫ béiḋ ṙi aġ ṙáṙ
I n-a cṙann bṙeaġ ċṙaoḃaṁail álainn,
Agus ṙgaṙaiḋ an ṙgéal ó béal go béal,
Go mbéiḋ ṙaoiṙṙe 'gus ṙéan le ṙáġail ann.

Seáġan Bṙeac.

ó'n "Deiṙt Ṙeaṙ."

(Le ceaḋ ó Connṙaḋ na Gaeḋilge, a ṫug duaiṙ do'n ṙgéal ṙo ag an Oireaċtaṙ, 1898.)

Ṙeiṙmeóiṙ beag doḃ 'eaḋ Seáġan Bṙeac. Ní ṙíoṙ a ṙáḋ go ṙaiḃ ṙé n' ṙeiṙmeóiṙ maiṫ. Bí ṙiċe acṙa talṁan aiġe, cuiḋ bí 'na móinteán i náṙ ṙáṙ móṙán acṫ luaċaiṙ, agus aṙ an ċuiḋ eile bí aiteann Gaoḋalaċ ag ṙáṙ go ṙlúiṙṙeaċ.

Acṫ ḃa ċuma le Seáġan, ṙaḋ a bí gal ṫobac aiġe agus a ċíoṙ díoltа.

Aiṙ ṙon go ṙaiḃ ṙé cnáṁ-díoṁaoin go leoṙ ni ṙaiḃ ag Seáġan aon dúil 'ṙan ól, acṫ do ṙaġaḋ ṙé deiċ ṁíle ċun cáṙṫaiġe imiṙt aṙ ġé nó aṙ leaṫ-ċeann muice.

Iṙ ṙaḋa bí a bean a' ṫaṫant aṙ Seáġan leiġean ḋ'á ċuiḋ ṙiúḃal-oíḋċe agus cáṙṫaiġe, agus iṙ minic aḋúḃaiṙt ṙi ná béaḋ deiṙe ṁaiṫ aṙ a ċuiḋ oiḃṙe.

Acc ni raiḃ maiṫeas ḋí ḃeiṫ a' caiṁniṫ. Do ṫean Seáġan a ṙliġe féin.

Timċioll reaċtmaiṁ roiṁ Noḋlaiġ ḃí Seáġan aġus cúiġeas eile ceaṙṙḃaċ aġ imiṙt an ġéanaiḃ. Ḃí an oíḋċe ḋéaġanaċ nuair a ḃí ḋeiṙe leis an imiṙt, aġus ḃí sé aġ Seáġan o'á ḃaṙṙa. Mar ġeall air reo ḃí áċar mór air, aġus ḋúḃairt ré leis féin, "Ni ḃéiḋ ḟeiġ a'm ṙġala anoċt nuair a raġaḋ a ḃaile, ó tá sé aġam a ġcóṁair oíḋċe Noḋlaġ."

D'imiġ ré leis go mórḋálaċ, an ġé ré n-a oṙġail aġus ġaċ treaṙlóġ o'ár ċuġ ré trí troiġte ar ḟaiḋ.

Ḃí go maiṫ go ḋtáinic ré go Lúiḃin-an-Leaṙa, nuair a ḟaoil ré ġur ċualaiḋ ré na rlaḃraiḋe a' teaċt 'na ḋiaiḋ. Do ṙtaḋ ré ar ḟeaḋ nóimiot aġus é ar cniṫ-eaġla. Ḃí na rlaḃraiḋe ann ġan aṁṁuṙ aġus iaḋ a' teaċt níoṙ ġiorṙa ḋó ġaċ nóimiot. Ċaiṫ ré rúil ar ḋtaoḃ ṙiar ḋé aġus ċonnaic ré an ḋiaḃal féin, roiṙ aḋarca aġus crúḃa, aġus na rlaḃraiḋe ar rileaḋ leiṙ.

Do ċaiṫ Seáġan an ġé uaiḋ aġus do ṙiṫ ré aḃaile ċoṁ tapaiġ aġus do b'ḟéiḋiṙ leiṙ. Ḃí an doṙaṙ ḋúnta, acc do ġlaoḋaiġ ré ċoṁ truaiġ-ṁéileaċ ṙin ar a ṁnaoi, é leiġin iṙteaċ ġur ḃain ré ṙleaḃ airti. Nuair d'oṙġail ṙí an doṙaṙ ḋó ċuiṫ Seáġan a laiġḋe ar an úṙlár. Taiṙéiṙ teaċt ċuige féin d'innir ré d'á ṁnaoi cad imiġ air, aġus ġeall ré ḃí taiṙéiṙ na h-oíḋċe reo go nḋéanṙaḋ ré diúltúġaḋ do na cáṙtaiġiḃ go brád.

Ni raiḃ Seáġan 'na ṙuiḋe ró-ṁoċ ar maiḋin. Ċuaiḋ a ḃean ḟeiġ amaċ a' ḟeuċaint timċioll na h-áiṫe. Ni raiḃ ṙí a ḃṙaḋ amuiġ nuair a ċonnaic ṙí miúil le coṁaṙṙain airtiġ a Lúiḃin-an-Leaṙa, áiṫ 'na raiḃ cúinne ḃeag ġaḃáiṙḋe cuṙta aġ Seáġan ċun plannḋaiġe ḃeiṫ le díol aiġe a ġcoinne cior na Ḋealtaine.

"D'ḟéiḋiṙ ġur b'í reo an púca ḃain a' t-anam ar Seáġan," ar ṙiṙe léi féin. Nuair a ḟuair ṙí an ġé, rlán ḟuláin coiṙ an ċlaiḋe, ḃí ṙior aici go maiṫ cad a ḃain a' t-anam ar a ḟeaṙ.

Do tiomáin sí an muíl a baile soimpi, agus do sladaig sí ar Séagan, 'á rád leis go bruair sí an t-Aidbeirreóir a bí a' sit 'na diaid agus go raib sé anoir a' seitean leis amuig ar an mbannrac.

"An a' magad fúm atáoi, a Peig?"

"Ni h-ead go deimin, a Séagain. Cuir amac do ceann or cionn an leac-dorair agus beid sior agat féin gur clár na sirinne atá agam."

Cuir sé a ceann amac agus nuair a connaic sé an muíl agus smut d'á slabra bairte ar silead le dá coir aici, d'aitin sé Diabal na h-oídce 'séin.

DÁNTAS A' NATA.

Ó Eogan Ruad ua Súilleabáin.

Ag so órdugad suinneamail seidm-láidir síocmar soirtil sior-aractac, neimneac neartmar namaideamail neam-cantannac, cródá calma cat-buadac, siogda ratmar séim-díreac, séim sultmar so-tuigsiona, sunnmar seactmar só-tigearnamail créactmar, ágmar, ún-maireac, dlútmar dána dáractac, cum gac uile conrtábla, bum-báilid, mór-maor, tairdealac, agus féadmanac fórramail sior-suinneanta do baineann se cúirt rocrais so-béaraig raoiteamail roimneanda solar-bruachaig na noám rséal-dántac deag-fómlac, agus cum Eogain mic Pairtoláin ui Súilleabáin go ronnradac a'r a lucht cabarta:—

A éigse a'r ruada Sléibe Luachra,
Éirtid linn-ne real,
I laoitib éireact daoib go léigread
Fé mar rgriobad mé;
Fogalaide tire táinig anaoir
A'r ó m' taoib do goidead leir
Nata fáinneac cúmta ceárdac
Péacac uilleanac.

Bí sé mairgeamail éadtrom tadamail,
Sé mar tuigim-se,
A's bannda síoda carta 'na timceall
Céim nár b'iongnad ;
Da bneag i sgéim a's blát gac aoinne
Sé n-a buille sin,
Loingiac larmar cúmha cneasta
Caomna cumannac.

Seo an Mata gan bréig sá deasa do Déagoire
Treig Rig Ulad real,
Taitneamh a croide do tabairt do Maoire
An trén-fear cuanta,
Sé mar aitrigid sáide an treanéair
I n-éactaib iomaide,
I gcataib na Craoibe tsearsair na milte
Laoc gan toirmeasg.

'S i sgéim an Mata so an céim sá deasa
Do Méleh cumann seinc
Do tabairt do Páirir go catair Briáim
O'n nGréig gur imtig leis ;
Seo an t-ádbar 'r an sát o'súig Aicill a's Áiacr
Saon, a's iomad slait,
A's Hector croda i ruagaib cóimraic
Do thaocad trúipeana.

Is é ba dion a's éadac cinn
Ar slaogs Con Culainn real,
Dlánaid maorda an trát do tréig
A céile cumainn dó ;
'S ar laron séin do sluair le laocra
Trén-fear cuanta,
Lomra an dir ó Calcir ar bord
De'n Sréig do tugadar.

'S é bí ar Herculer séin do smactuig an saogal
Gan béim gan toirmeasg.
I ruacair árdmuig Conaill Cearnaig
Sá dó tugad leis ;

Ir dearb gurab é bí ar cloigean Orpéir
Nuair aontuig Lúcifer
A cúilfionn tair do tabairt tar n-air
Gan béim ó ifreann.

Ir é néamhuig clóid mic Maoil na mBó
Tug Gaedil go h-uiread
Fá fúirtib Gall go dún-Croidead Gann
Gan réim ná cumar nirt;
Ir é bí ar Diarmuid i ngorad na ngliad
Do thaoćad iomad fear,
Thé a dtug Gráinne cumann a'r páirt
Tar aon do'n bfuirinn dó.

Cá tairbe dóm-ra a mairdear do cómharfeamh
D'éir a guidigte?
A'r gur b'álainn gleódóte fárta an treód é
Ag raon-flait cumarać;
Ni'l ainnir ná bé do dearcad an t-é
Ar a fuidfead real
Ná tabarfad fearc rún a'r gean
A cléib 'r a cumainn dó.

Ir cráidte céarta támać lag théit mé
I n-a éagmais uiread,
A'r mo géaga riúbail gan léim ná lút
'S ir raon mo cuirteanna;
D'imtig mo gneann, do cailleas mo meabair,
Do claoćlaig m' inćinn,
Go dtáinig óig-fear cúmta córać
Déarać milir ceart

Indé dom' láthair, a'r tug an mánual
Do réir a tuigfiona
Go bfuarar fárdal uaid a'r fát cé
An taob 'nar imtig ré;
Tugar ordugad fuinneamail fórrać
Fraoćmar fuirmeać
Uaim i n-éiric, fé mar léigteap
Inr na laoidtib seo:

As I am informed that pilfering roving
Rakes gan dearmaid,
Juris quóque contemptores,
Fé mar mearaim-re,
Nightly strollers haunt these borders.
Déanaid fairne cearc.
To apprehend aon clabaire faoiscon
Claon-sprot cealgach,

Cuartuigid maol-chuic, coillte, caolta,
Sléibte a'r cuirlaigte
Ó Coim na gCaol-fear go Baoi Béarla
A'r go h-Uíb mac Caile roir,
Ó imeal fionn-trága go Sionainn na mbárc
A'r go riaraíb Muirire,
'S i mbroghaid aoibheas ó coir féile
Sior go luimneach,

Cuartuigid póirri, poill, a'r reomraí
A'r féach i gcuparoaib,
Ná fág bacúr, lochta, ná parlúr
Saor gan bruireadh dó;
Siúbail gach reléir a'r cúinne rimnéid,
Ó ir é ir ralaighte,
Sgartáil airgid a'r córrai bainghean,
A'r néadaid glaireann.

Ar fágail an tréichlig d'fág mé i ndaor-bhuid
Fé mar innisear,
Léicthig fighne déanaid d'fiseadh i gcearc
Ar a cuirleana;
Tugtar an sgrúile cum na cúirte
Ar adartar cuigam-sa,
Go rcollfad go prap an croicean le h-airc
Ó'n bplaorg go troightid de.

Má'r 'na reomra ag mnáid óga
Geobair an nata ro,
Déan a gceangal go diachrach bainghean
Le cuibreach gaorraig;

Má ghníd gealán ar a gcruadh-chár
Tabair faobhar bata dóib,
A'r muna ndéanfad-ra léirgniomh fola ar an
Déan a charad liom. [dtiéad fan

Ag fo bhanántar duit, a bhráthair,
Gan baoghal, gan toirmeargh,
A'r léigfead mo lámh go tapa ar a fháil,
A'r réala m'oirighe;
Cuir gach púnc de i n-*execution*,
I bpéin do ghortughte,
Ag dlighead na ruad a'r na draoithe ruaimhce
Saothrach rochaiadh.

CÓMHAIRLE AODA RUAIDH UÍ DHÓMHNAILL.

ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

A mhaithe agus a mhór-uairle Gaodhal,—Tá éirtithe agam go cruinn le n-a bhfuil fáidhte ar fon fíochcána. Is mór m'uraim do'n mhuintir a labhair, agus déanfad an méid seo dánaidheachta orcha. Déanfad leó, agus is fíor é, ná fuil aon duine acu is mó dúil i fíochcáin 'ná mise. Táim ar aon focal agus ar aon aighne le gach duine d'ár labhair, cóm fada agus a téidean oic an chogaidh agus tairbhe na fíochcána. Ach tá fíochcáin agus fíochcáin ann. Tá dúil i fíochcáin agam, ach ní maith liom fíochcáin bhréagach. Deirim, agus is deimhin liom é, ná coimeádfaidh ár naimhid an trífochcáin seo ach an faid is maith leó féin i coimeád. Tá Cúig Uladh agamn le fágail gan cur irtheach go deó olainn inte, ach amháin a bhfuil ó Dún Dealgain go Dóinn. Tá gach nídh le fágail ar a dtoil féin ag na laighneachaibh a gaibh páirt linn ra chogadh so. Tá a gcúige féin le fágail ag Connachtaibh, gan ruim ar bith i n-a bhfuil d'fuil Gallda doiligthe ra cúige sin le fiche bliadhain. Tá gach aon ruda le fágail agamn go léir ar ár dtoil féin!

Nac bfeag dos a tagan caint cun ár naṁad! Nac bfeag dos féid a déiniod fiad fiodcáin! Nac leanbaide an cuma fo 'na fgaoilid fiad uada, mar 'd ead, na macaiṁ áluinne fin Cúig' Ulad agus Cúige Connacd n-a bfuil dúil a fgfoide fgeamuigde iond le fada d'aimfin! Feud! do tabarfaidir na fúile aniad ar a fceannaib, do tabarfaidir a bfuil d cfoicean amac acu ar an faogal fo, agus ba cuma leo cad a déanfad an faogal eile, ac go bféadfaidir feilb an dá cúige fin d'fágail agus do coimeád, agus fiṁe do ṁarbugad nó do díbiṁ. Siné an fud atá 'n-a fgfoide ifig acu. Ni'l fa fiodcáin feo ac púicín. Ni'l uada ac aimfin a d'fágail cun go bféadfaidir fgadain do floigifg cadaṁac Lúnduin do tabaiṁ leo anall agus do fgaoilead fa bfaicead ofainn i lár na fiodcána. Tá dúil fa fiodcáin agam, ac ni h-é fin an fagar fiodcána a tarfneas liom. D'feafr liom an cogad ba géide 'ná fiodcáin de'n dfód fan. Ni dóid liom go bfuil aon feafr anfo do gladfad fiodcáin de'n dfód fan.

"Ac," a déafraid duine, "d'féidir go ndéanfaidir an fiodcáin do coimeád. D'féidir go bfuilid fiad cóṁ cofda de'n cogad agus atáimid-ne."

Éifig liom. An cuiṁin le h-aoinne atá fuar aon ócáid fiaṁ ar ar déin an aicme fin fiodcáin gan feall a déanaṁ 'n-a diaig fan agus bfifead fé n-a ngeallaṁna cóṁ luad agus fuafadar iad féin láidir a ndóidin cuige? An féidir a ṁeas go ndéanfaid fiad anoir ceafd nár deineadar fiaṁ fór? Tar éis a bfuil d'aidne cufda againn ofda le n-ár gcuiṁne agus le cuiṁne ár finfear an ceafd dúinn codlad ar an gcluair fin?

Má déintear an fiodcáin feo cad a diocfaid ar dúinn? Sgaifread ár gcongnaṁ. Má fgaifdear iad ní cfuinneócar airir iad. Déanfaid ár naṁaid miorgair eadfainn mar déineadar fiaṁ. Nuair a déiṁid filte, fgaifte, difgeócar finn i ndiaig 'céile. Anfan má deifiṁid le n-ár naṁaid, "Ó, faifte go deó! Tátaoi ag bfifead na geallaṁna a déin-

eadair!" déarfaid siad linn, ag cur spanagáirle arta, "An amhlaid a mearadair go nadamaid dáiríribh?"

Ní h-é sin an ceann is meara de'n tséal, d'á olcas é. Tá nid eile ar aigne ag ár namhaid i dtaob na sioccána so. Is díoda dáil Sarana ag síg na Spáinne. Tá sannsad ar Sarana soim cómacht na Spáinne. Is i an Spáinn tír ár sinsear-ne. Tá cómacht na Spáinne ag cabhusad linn anois. Mura mbéad eagla na cómacta ran ni baogal go mbéad aon tsácht anso indiú ar an sioccáin seo. Má déinteas an tsioccáin seo sin cúl tabairt againne le cómacht na Spáinne—le n-ár scaraid féin—agus páirt tógta againn láithreach le namhaid ár scarad. Sin feall sránda déanta againn ar síg na Spáinne, ar ár scara dílis féin. Sinéadh ár scara iompuigte i n-ár scoinnid go deó. Ansan iread béid aigne fárta ag muintir Sarana. Ansan iread béimid ar a dtoil acu. Is beag an tairbe dúinne an uair sin beit ag fógairt na sioccána orta agus ag tabairt a ngeallamna cun á scuimhne.

Ní h-ead, a cáirde agus a uairle Gaodal, a sliocht Conaill agus Eogain, a clanna Milead Earpáinne! Ac cuimhnimís le céile, cruinnigmís ár neart, dlúthuigmís ár scaradar, sgaraimís le n-ár seana mhorgair féin, coimeádaimís ár n-aigne uata, tugaimís a ndlig féin dóib. Dailimís ár sloigte. Ruidimís súta go h-oban nuair is lúga a béid coinne acu linn. Tugaimís aon glan-sguabad amáin orta a' talamh na h-Éirinn amach, mar corp ceart! Ansan iread béid an tsioccáin againn!

An Seana-Bhuachaill agus an Báille.

An t-Athair Eoghan mac Conghamna

a chuir an sgéilín seo abaile ó Americe.
Fuair sé ansan é ó Thaoig ó Súilliobáin, ar Sgibnín.

Bí an diabhac agus báille ag siubhal an bóthair lá. Dúbairt an báille gur báille é, agus dúbairt an buachaill gurb é an seana-bhuachaill féin é. Agus bí oipead fuatha ar dhuine acu a'r bí ar an darna duine acu. Chuadar trí mile bóthair nó mar sin, go dtearcadar gairrún ag rith amach ar an dtig agus a mháthair 'na dhéidh, agus an uisrul 'na láimh aici.

"Ó, go mbeirid an diabhac leis tú!" arr' an bean.

Arr' an báille leis an seana-bhuachaill: "Cá 'na thaobh," ar seisean, "ná beineann tú an gairrún leat?"

"Á," ar seisean, "ní ó n-a choídhe adúbairt sí é."

D'imthigeadar leó annsin, agus do leanadar mile nó dó eile. Chonncadar an tig beag ar leat-thaobh an bóthair, agus gáirdín phátaidhe ar a chúl, agus do bí muc 'sa ngáirdín. Do rith páirtse arteach. "Ó," arr' an páirtse le n-a máthair, "tá an gáirdín go léir tóchta ag an muic."

Do dhruid an bean amach. "Go mbeirid an diabhac an muc leis!" ar sisi.

"Cá 'na thaobh ná beineann tú an muc leat?" arr' an báille.

"Á," arr' an seana-bhuachaill, "ní ó n-a choídhe adúbairt sí é sin."

Do shiubhaladar leó annsin mile nó dó eile, gur rith gairrún beag amach ar an mbóthar rómpa.

"Ó," arr' an páirtse le n-a máthair, "seo an báille ag teacht."

"Ó, go mbeirid an diabhac leis an báille sin, a mhúirnín," arr' an bean.

Do láimhsigh an seana-bhuachaill an báille.

"Déidh tusa agam," ar seisean. "Ir ó n-a choídhe adúbairt sí sin."

Agus mus sé leis é, má'r fíor an sgeul, acht má tá bréag ann, ní mise dein suar é.

Diabhac (díac) = diabal.

Slán cum Pádraic Sáirséal.

A Pádraic Sáirséal, slán go dtí tú!
Ó cuadair do'n Fhrainc, 'r do campaí fgaoilte,
Ag déanamh do gearáin leir na ríghthe
A'r d'fág tú Éire 'gur Gaoidhil doicht claoidte.
Oc! ocón!

A Pádraic Sáirséal, ir duine le Dia tú,
Ir beannuighthe an talamh ar siúbail tú riamh air;
Go mbeannuigh' an gealach geal 'r an ghrian duit,
Ó cuig tú an lá ó láimh Rí Uilliam leat.
Oc! ocón!

A Pádraic Sáirséal, guidhe gach ndduine leat,
Mo guidhe-se féin a'r guidhe Mhic Muire leat;
Ó tóg tú an t-Ádh Caol ag gabáil thré Dhoirra duit,
'S gur ag Cuileann Ó gCuanach buadhadh leat luimneach.
Oc! ocón!

Gealbad-ra riar an fliadh-ra am' aonar,
'S gealbad aniar aniar má'r féidir;
Ir ann do connaic mé an campa Gaedhealach,
An dream bocht filte nár cuir le n-a céile.
Oc! ocón!

Dhíreadh na Cruiminne 'r dhíreadh na Dóinne,
'S an thíomhadh dhíreadh ag Móta Ghráinne óige;
An ceathramhadh dhíreadh i n-Eachdruim dia-Domhnaigh
'S buaileadh builte thom orainn ag Tobar an Domhnaigh,
Oc! ocón!

Mo cúig céad flán cuigidh a hallaí luimnighe,
'S cum na buidhní áluinn do bí 'n-ár gcuideachtain;
Díoth teinte cnámh againn a'r cártaí imeartha,
'S bhiathna Dé d'á léagadh go minic dúinn.
Oc! ocón!

A Lúnáin-Doire, bolgach cúgat-ra
Ar nór na gcáile ar lárach le púdar;
'S a liacht fadaire fada fionn-lúbach,
Gan forg' ó'n ngaoith ná cré 'gá gcúmhdach!
Oć! oćón!

Do bí mé ar fliuch lá bheag ghéine,
Do chonnac na Saxanaig i bpoćair a céile
An cor capall ba deire bí i n-Éirinn,
Ó! coimeád dom na bodaig go mbainfead gé arda!
Oć! oćón!

Ir iomda faigdiúir meadrach meanmnach,
Do gab an trlige-re le feacht fealtmaine,
Fé guna, fé bice, fé claideam cinn airgid,
Acht tá fiad fiute díor i n-Eachdruim!
Oć! oćón!

Cia rúd tall ar chnoc Deinn' Éidir?
Saigdiúir bocht mé le Rig Séamus;
Do bí mé anuraig i n-arm 'r i n-éadach
Acht táim i mbliadna ag iarraid déirce.
Oć! oćón!

Ir é mo chead mar do cailleamair Diarmuid;
Bí ceann an gcaraire ar halbert iarainn;
Bí a feóil d'á rsnacad 'r a bratac d'á rsiallad,
'S gan fágail carta 'ge dá bragad fé Dia air!
Oć! oćón!

Ir é mo chead-ra an trnaid d'á tógain,
An dá fear déag do bí or cionn Feorac;
Mo diar dearbrátar ir iad ir gleó liom,
Acht mo cúig céad díoćúr Diarmuid an t-óigfear!
Oć! oćón!

Do chuireadh an céad bhireadh oiliamh ag throicead na bóinne,
An dara bhireadh ag throicead na Sláinge,
An tríomhadh bhireadh i n-Eachdhruim Uí Ceallaigh,
'S á Éire cúmhra, mo. cúig céad slán leat!

Oc! ocón!

An uair lar an teach bí an deathach 'gár múchadh,
'S clann Dil bhradaigh 'gár ngreadadh le púdar;
Ní'l aon volley-shot d'á sgaoiliudh fúinne,
Ná siarmhuigeadh Colonel Mitchel ar leagadh Lord Lucan?

Oc! ocón!

Tá learuighadh ag Ua Ceallaigh nach gaineamh ná aoiteach,
Act saighdiúiri tapa déanadh gairge le síce;
Do fágadh iad i n-Eachdhruim 'na sliabhannaibh sínte,
Mar béadh seóil capaill ag maidhe d'á shaoilead!

Oc! ocón!

Cia shúd thall ag dorsar na ceathdcan?
Ná ceil ar Rígh Uilliam é, mire Dhian láidir;
San ad' fearaibh, a bodaigh, go gcaithfead slán leat!
A ghiolla na phairge, ni bacfad go bhráth leat.

Oc! ocón!

Annsúd atá siad, bárr uaisle Éireann,
Diúici, Búrcaigh, 's mac Rioghe Séamus;
Caiptín Talbóid, croídhe na féile,
A'r Pádraic Sáirséal, ghrádh ban Éireann.

Oc! ocón!

An t-Athair Eogan mac Congamna.*

(Ar an seanmóir a déanadh i Mag Nuadat lá a focmaire, Meadon-fóghmair 27, 1903.)

D'n Athair Seágan Maolmuire ó Ragallaig.

D'éag sé i bfad ó Éirinn, agus cuireadh é i dtalamh nár cineálta leis, agus do luidheadar a cnámha ann ó foin go dtí anois. Agus fiadhnaire múrgailte inntinne Cinnd na nGaedheal níorb féidir fágail a d'fearr 'ná a tairi beit ar air in ar measg, agus na fluaigte móra seo ar 'cuile ceárd i n-Éirinn, agus ó ceithre gaoithibh Neimhe, beit cruinnighte 'na dtimceall—agus is é sein is mó is ádhbar leis an múrgailt sin. 'Sé a cuid oibre sein atá ag a fréamh.

Agus anois is mithid beagán do rádh do thaobh a threithre agus a cáilidheachta. Agus cuirim in a n-úrdorach a thaobhach agus a umhlacht. Bí sé com neamhurchóideach le páirtse, go fiosraidhe láfach, greannmhar, fuaisc, agus go deimin dá n-abhraighinn, go fiamhramhail, rúgach. Nior b'féidir le díol gruinn ná gáire beit ar fud na coláirde i ngan fior dó. Agus b'in é an greann dar fáisc, a cuid-san gruinn—dúthleannach, géar, briogmhar, blasda, gan dath gangaidhe ná urchóidhe ann. I fiocht 'r nach raibh drong ar bith buidh mó gean agus grádh dó 'ná na daoine bocta 'bíodh ag baint sgairteacha gáire as leis na barramhlaibh breagha, mórdhálacha do bíodh acu ar a gcuid céille agus acfúinne féin. Is iomda uair do chuir sé cuid againn as liathradh ar lár as gáirid; faoi focal éigin threán, mór, gairgeamhail, a deirtí le duine éigin d'a famhail sin—duine bocht do faoil go raibh sé 's a rádh sin leis an oiread sin de fean-ghlocar nárb féidir le tuigse daonda a aimideacht do threagdadh ná do chur faoi deara. Agus an méad sin go nádúrtha. Nior lúgha dó maidir le fior-umhlacht sprioradálta. Ni féadfaidhe duine fágail a d'fearr cuimhne 'ná é ar an ngnáth-focal úd Naomh Aibircin—humilitas casum nescit, quia in imo est—ni'l a fior ag an umhlacht cad

* See note on "The name O'Growney."

ir leathan ann, de bhrigh gurab inr an bhrán bíor. Acht caitbhiúeamh a ráth annseo, gurab umhlacht do bí ann, agus nach bhéigbhioth umhla. Ir maith do chuig ré gur mallughthe an té chuireas a mhuinighin i ndaine. Níor mhothuigh ré aniam é do dhith ná d'uireasbhaidh ar a céill féin go raib ré óg. Ir fíogh-mhaith do chuig ré gur ghluas liath iad ciall agus tuigsre duine—cani sunt sensus hominis—agus gur maith ir féidir le duine aburtheacht inntinne do bheith aige d'uireasbhaidh feanaoibre, agus fíor-umhlacht do bheith ann mar aon le n-a bathamhail féin, agus le ghinn-bhreithéamhnas ar na feanóibh agus ar lucht a mhúinte. Ní raib rgath ná thuzall aniam air, labhairt nó rghíobadh amach ór cómhair an oireachtais, uair ar bith a facas dó gurb uain í le maith éigin do théanamh do'n chúir a raib ré ag obair ar a son. Ní h-é a béadh a leigint a cuid macántair air féin, agus ag ráth,—"ní bhuighinn ionnam féin," nó "ní lámhóthainn," nó a leithidi eile d'umhla bhradaigh go nobhán. Ní h-í a umhlacht do béadh aige-ran 'ga maoidheamh, acht an méad do bí uaidhe le ráth. Théadh ré rin gan "i gceann uisce" d'aon neach; óir ní raib ré ag rúil le tabhairt ó'n doman bhéagach reo ar maith leis an bhéag agus an bhéigbhioth, agus ar fuathmhar leis an fhíunne.

Ar an bhréamh céadna—ar an bhfíunne do bí ann—d'fhág dúil eile d'a cháilidheacht, dúil nach fear, b'féidir, do mhórán, agus nach minic chuireas i leith an Athair Eoghan, acht rud é a bainear go fiorrmaidhe leis an bhfíor-umhlacht—níor mhaith duine le n-a linn duid chódha inntinn ná ba daingne cómhairle 'ná é. Níor eirigh dó gur cuireadh in a ghairdh mórán, bí ré ró óg, ró-foluighteach, ró-mhór ar bealach na bpáipéar agus na bheiriste le n-a ghairdh rin, agus níor bhrú leo baint ná bacadh leis. Go deimhin ir dóigh gur ab ar éigin do bí a fíor acu go raib a leithide ann cor a' bith. Acht dá n-eireóchadh dó go gcuirfidhe in a coinnidh i ngnaithe na Gaedhilge, ir annsin d'feicfeá cad é an fadhar fir do bí ann. Acht níor b'fhú le aondaine badadh leis an nGaedhilg doidh 'rna laéthan-

taib úd. Dubh leor leo maghadh fúithe, do réir mar thagadh an fonn orthu; ní fhaib tabhairt innte le n-a bhformhadh ná a dtnúth do chomhúghadh. Féach ar an bpeicthiúir rin, d'oile, agus airtí reo, agus abhair liom cia'n chiall an t-athrúghadh. Innreochaid mise duit—atá, go fhaib tuighint thar na reanóirib agus thar luath a mhúinte go léir ag an fhaghail uathal óg a bhruil a cháimha inr an ghónra rin.

Saoghal é reo atá ag dul i bhaoghalthacht go h-iomarcach. Tá fhaointe úra ag teacht ar bun agus luath a leanta féin ag gach aon acu, cuid acu go maith agus go roiléir 'na mbreathaibh ar a ndeachaidh rómpa, cuid eile acu, go follus ar fhéachtain an domhandair anior. Tá an Cheirdeamh 'ga laghadh agus 'ga laghadhúghadh, na fear-chorám 'ga dtréigean, na fear-teorainna 'ga bhaobhadh; tá an domhan ar meirge le fán-mhuinighin ar féin, agus fán ag teacht ar an muinighin rin 'cuile lá. Agus i n-a lán reo uile ir ar éigin má tá neart ag na dteagh-dhaoinibh féin ar luargán agus ar mearbhal inntinne. Tá na fear-ghéibheanna ghlámha do cheangail cléir agus daoine na h-Éireann le céile ag fághail a gcuid féin de'n bhogadh coitcheann—nó ar a laghadh tathar 'ga fhrúthúghadh agus 'gá gcur i dá gceann na meadhba, agus ag féachaint a mbhíghe go géar.

Ceirt agam oraibh, a cháirde, mar rin,—bheathnuighidh uaibh amach ar na rluaighthibh móra reo, ar n-a gcruinniúghadh i gceann a chéile ó na ceithre gaoithibh timcheall cómhra fhagairt óig, timcheall cómhra a tóigheadh anior ar uaigh allúrraigh agus a thughadh annreo thar na thorthaibh agus na bhróintibh le ballaibh áirithe cinnidh dílir na nGaedheal—agus abhraidh liom annrin, cia h-acu de'n dá chaoi ir fearr le ghreamúghadh agus le ghreim do chongbháil ar ghládh na ndaoine, caoi an Athar Eoghan nó caoi luath throchmeara agus faillighe na Gaedhilge. Admhaim libh gur fururda an fhreagradh: 'rí an chaoi ir cinnte le n-a ngrádh do ghnóthan a thuilleadh. Bheathnuighidh thairt ar an rluagh reo, agus abhraidh libh féin má tig libh, gurab ealta bhaothán iad

nach fear dóib cad tá ar dun acu, nó cad tá fúta. Uachdar agus anam na nGaedeal 'sa mbaile 'gus i gcoigcrích iad, agus féach iad annseo ag tabairt onóra do cuimhne fagairt óig, nach raib fíor ag a cíp féin air. Agus cia'n ciall a iomlán? Ó, a bhig fhorfaidhe na fírinne, ní féidir do múchadh ná do bádadh! Ionchoiriúghadh firinne agus deirbhe na nGaedeal do b'eadh an fagairt rin, agus do b'aithnidh do'n Ghaedeal a cuid féin. Magna est veritas et praevalebit. Ir mór i an firinne agus tiocfaidh rí i n-uachdar. Dubh firinne ann féin an t-Athair Eoghan, fíor-choraithleacht anam' a cinidh dúthchais, agus tá leis aithcht ar talamh coṁ maith agus ag neamh.

Tógaidh suas a chróchup, iomchraidh a chámha dílse go dtí a gcóṁnaidhe fárrsa dheighneanaigh. Tá méan an Uile-Chumhachtaigh imr an obair ó tús go deireadh, agus a rádh go bfuil ré in ar mearg ar air, agus 'na luighe faoi dheoidh 'san aon áit de'n domhan do b'annsa leis féin agus ir mó taithbe do'n obair a b'annsa leis. Ní féidir le n-á luaithreadh beith annseo gan beith 'na fíor-análuighadh do na rinneadaibh le teacht. Ní féadfaidhear féachaint ar a uaigh gan cuimhniughadh ar a uairleacht agus ar a féile do thug ré suas a saoghal do'a Dhia agus do'a cír dúthchais. Béidh a guth ag cogarnaigh ar chrónán na gaoithe, béidh aonláithreachar a chnámh 'na gnáth-chuimhneachán cúmhra ag bhfortúghadh aithrite air féin, agus ar foillsiúghadh a feadhar do thuig ré gur ab é ir fíor-Ghaedeal ann an Ghaedeal mhaithear agus oibriughear, do chum glóire Dé agus onóra na h-Éireann—a feadhar do thuig ré read 'r na reanóirib, read 'r luct a múinte go léir.

Teampuilín Naoimh Pádraig.

Ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

[Do h-iarradh ar an Athair Peadar ua Laoghaire, uair, Gaedhilg do chur ar dán beag Béarla a rgrìobh fear de muintir Mathghamna, i. Flaithrí mac Cárta ua Mathghamna, ar rgéal a bain le Naomh Pádraig. Nior dhéin an t-Athair Peadar an Béarla d'aithghabh, ach do chum ré an nua-dán Gaedhilge reo ar an rgéal céadna.]

Dí Pádraig naomhta, an Mongach léighearta,
I n' aonghe ar mhanachaibh,
I Maol an Fhiadh, 'r da léir a fiaghal,
'S a béara beatha cirt.
Táinig ó Dhia teachtaireacht dian
A'r chus ré a theachtaireacht:
"Ni foláir imtheacht na h-Airdd ó-dheas,
A Mongaigh beannuighte."

Cim árdrgoil fuaire, cim ógha uairle
Ó'n Eórpuir bailighte,
Ag fágail rgoluighearta ó fáighidh díadha
Ar Rinn-Ror Ailithre.
Cim Pádraig naomhta amuich i n' aonar
Fé bhrághaid carraige,
Ag guidhe go cruaidh chun Dé 'tá chuar
An tréad do tharmoin.

Lá gealáin—rpéir glan, árd—
Sámh an farraige—
Pádraig ar a glúinibh, deórna 'na fúilibh,
Luar 'na mheanamna.
"A Athair na bfeart a dealbhuigh neamh,
Ghrian agur leathan-mhuir,
Tabair leat raor ó chleraibh an traoghail,
Mo thréad beag leanabh-ra!"

Do gluair an lá. Nior mhothuigh an fáigh
An uain ar atharrach
Gur eirigh an gaoith, 'r go dtáinig fothramh
Anuar ra bathar air.

"Molaḋ le Día!" agus rúḋ ċun siain
An naoiṁ, ó'n mbagairt sin,
Gan stad gan staonaḋ go saiḃ sé i n' aonar,
Isteach i n' aragul.

Do lar na spéartaiḃ. "A Tigearna saor sinn!"
Do ṗléasg an tóirneaċ.
Do ċuir an claigean anuas, ag greadaḋ
Finneóg a'r tóirse.
"Ó, Día le m'anam!" adúḃairt an t-Earboġ,
"Do ṫéineas teannaḋ.
D' fágas am diaiġ amuiġ as an bpiasa
Leaḃar an Airdinn!"

Do lean an t-éinleaċ. Bí Páḋraig naoiṁta
Go buartaċ i n' aigne.
Do loiṫsi an leaḃar. Ní fágsi beann
Gan leiġe gan strácaḋ dé.
Do ṫéaḋ a ċualaċt, as maidin, go h-uaigneaċ
Gan íoḋbairt Deannuiġte,
Nió nár ṫáisla go dtí an lá san
As Rinn-Ros Ailiṫre.

Ṫáinig an lá, "an maidin báin,"
Gan leóiṫne gaoiṫe;
Airgean cé ċeapsaḋ go saiḃ an ċairdeas
As siúḃal sa n-oíḋċe!
Do ġluais as saoṫar Páḋraig naoiṁta
Cé'n beag a ṫóċar
Go bragaḋ sé leaḃar, ná cuid de leaḃar,
Ná siú bileoġ dé!

Do sroiṫ sé an siasa, "Molaḋ le m' Ṫigearna!"
Do leaṫ a ṁeaḃair air.
Bí tiġ beag gleóiṫe ann, go cúmṫa cóṁaċ,
I bruidin teampuil!
Ċuaiḋ Páḋraig isteaċ ann. Bí leaḃar an Airdinn,
Gan aon sian uirġe air,
Ansúd sa n-áit i n'ar ċuir a láṁ é
Inné noiṁe sin!

Da gearṙ gur h-innreaḋ aṙ ṙuiḋ na ḋtíoṙta
An ṙaoḋaṙ aingeal ṙan,
'S go ṙaiḃ na táinte aṡ teaċt le cṙáiḃteaċt
Go Rinn-Roṙ Ailiġne,
Go h-úṁal a ḋ'iaṙaiḋ caḃaṙta aṙ Día
'Gur leiġeaṙ aṙ ġalaṙaiḃ.
Taġaiḋ ṙiaḋ ṙóṙ ann ó ċian a'ṙ ó ċóṁgaṙ
'S anall taṙ ṙaṙaiġe.

mongaċ—St. Fachtna was called mongaċ, because he was born with a fine head of hair.

Sgeulta Áṙann.

(aṙ "Áṙa na naoṁ.")

ó'n Aḋaiṙ Eoġan mac Congaṁna.

Aṙ na ṙgeulṫaiḃ ṙaġann muintiṙ Áṙann cuiḋ ṁóṙ ḋ'á n-eolur. Ġeoḃaiḋ tú ṙgeulṫuiḋe aiṙ gaċ baile. Deiḋ a beaṙt féin de ṙgeulṫaiḃ aiġ gaċ uile ḋuine, agur aiṫniġeann muintiṙ na n-oileán ṙgeulta gaċ ḋuine. "Sin ṙgeul a leiṫéiḋe ṙo nó a leiṫéiḋe ṙúḋ de ḋuine," adéaṙṙaiḋ ṙiaḋ leat. Cuiṙṙiḋ luċt na ṙgeul ṙiom ḋuit, ó ṁaiḋin go h-oíḋċe aiṙ an Sluaġ Síḋe, aiṙ taiḋḃṙiḃ agur aiṙ taiṙiḃ agur hoc genus omne:—

Taiḋḃṙiḋe ġeala, taiḋḃṙiḋe ḋuḃa,
Slaḃṙaiḋ leo a'ṙ ornaḋa ṫruaġa;
Cleaṙa 'ṙ beaṙta púcaiḋ' ṡṙánna,
Liopṙaċáin go gáiḃteaċ, ṫána;
Mná ṙiḋe ṙeanġa 'ġul 'ṙ aġ caoineaḋ,
Ceol a'ṙ ṙinnce inṙ na ḃruiġniḃ,
Macnuṙ áṙḋ ṙaoi liopa 'ṙ ṙáċa,
Cuiṙ a'ṙ puiṙt aiġ ḋaoiniḃ maiṫe,
Dṙaoiḋeaċt ḋuḃ ó ċúṁaċt deaṁan
Leiġeaṙṙaḋ ġalṙa ḋaoineaḋ 'n ḋoṁain;

Pirreógа a'r oṁcaiṁe baoire;
Airlinge i lár na h-oíṁce;
Abaic beaga; facaiġ móra;
Slaoṁaiṁ'; ġaoiṁ', daoine córa;
Cáiṁe beo, nó inr an uaiġ,
Sgeulta ṁúrġar bródo a'r cuṁa.

An é go d-tugann riad ġéilleaḋ do ġaċ uile rámár a ċluineann riad ag luċt na rgeul? Caiṫfear oifig a ṫéanaḋ eatorra.

Cheideann riad go daingean go b-fuil taiḋḃṁe agur taiṁe ann. Tugann riad cheideaṁ, fór, do comharḃaiḋiḃ—níor ṁaiṫ leo dá b-feicfeaḋ riad bean ruaḋ ag ṫuil ċum bealaiġ ṫóiḃ. Mearann riad go b-fuil leiġear cinnear agur aicío aig daoiniḃ ḃar ṫaoiniḃ eile. Déarfaiḋ riad leat go raiḃ facaiġ, abaic, ordaiṫeaċt, ann fad ó, "agur cogar!" aṫúḃairt reanṫuine liom, "b'féidir go b-fuil riad fór ann." Maiṫ leir an fluaġ riṫe, an ṁaiġdean ṁara, agur niṫe eile naċ raoġalta, cá riad inr an m-báṫ ceudna le cuid ṁóir ḋinn féin—in amṫuir.

Sin ḋuit, aṁlr, na feiġiúin iongantaċa air a ndéantar trácт aig luċt na rgeul—Tír na n-Óg, Tír Tairngire, agur tíorṫa reunṁara eile—do bí aig na rean-Éireannaiġiḃ páġánaċa in áit an Páirrtair atá againne. Go mór-mór Deag-Árd (Uí Ḃreagail i m-Deurla), air ar rgríob O Grioḃṫa boċt an ruair áluinn.

Ag ro mar labair Páḋraig Mac Conraoi air Deag-Árainn, maidin ḃreag, agur muid air ḃruaċ na h-aille ag breaṫnuġaḋ riar air an m-ball a b-fuil an t-oileán róġmar, má'r fíor.

"Dídeaḋ ré ó'á ráḋ," ar ré, "go b-feicfi Deag-Árainn fad ó, agur facar. Dean ó Cill-Enda tall 'reaḋ connaic í, nuair bí rí a' dleaġan a bó, agur connaic rí an ġluan ag rcairteaḋ air an m-baile mór inr an oileán, daoḃ ó Deas d'Árainn. Agur ṫúḃairt duine liom (agur ba duine díreaċ firinneaċ é) gur ċuala ré ó n-a ṁáṫair féin gur ċuiṁneaċ léiṫe an

bean úban a connaic an baile mór. Agus bí fear ag foruibeadt air an aill, lá, agus tuit fé 'na codlad, agus nuair a dúiriġ fé, 'fé an áit a b-fuair fé é féin i m-Beag-Árainn. Agus bí fé ag siúbal na sráide, agus tarraing fé amac a bíopa agus toruiġ fé ó'á deargad, agus táinic na daoine go o-tí é, agus d'agair riad air gan a bíopa a deargad nó go m-beidead an t-oileán tóigte ó bhaoibeadt orraib, 'agus fágfamuid air n-air arís tú, agus luad-raocair freirin, leabar a m-beid leiġear gac cinnir ann, agus ciubair aire maic dó.' Leir sin, sín fé riar agus tuit fé 'na codlad arís, agus fágad air n-air air an aill é. Agus bí an leabar aige nó gur goidead uaid é."

Ní h-iongnad liom go m-bidead an t-Éireannac tuġta do bheactnuġad roime, 'na inntinn, go tír reunmar mar ro, mar nac m-beidead cior, cár, nó cacuġad. Go o-tí ro, cad eile bí aig an Éireannac 'na tír féin act anró agus ainneir? Tóig duine ar Árainn, mar sin, a bí aig éirteact ó bí fé 'na leanb le trácht air Beag-Árainn agus áitib eile; cuirtear ór cionn an cuille é ag dearcad riar air ġlóir cinntiġ na gréine. Ag dul faoi bí; an ġrian ag lonnrad air na neultaib, air na mealltaib ciuġa, air na fiogaib caola, air na lomairidib eudtroma 'ran aer—ag dealrad air an g-ceo faoi dun na rpéire, nac féidir duit beit cinnte cia aca ceo nó oileán 'tá ann—agus cia an t-iongnad é má cuimniġeann fé air an tír a ndeacáid an t-iarġaire boct ó'á tóiniġeact, óir

"Tho' Arann was holy, Hy Brasil was blest?"

A! Ir iomda rgeul riamramail do cualar féin amuiġ inr an g-cuntac aig iarġac inr an trácnóna ciúin; nó coir na teinead oídce rtoirmeamail, nuair a bidead an ġaoc ag féidead agus ag rgreadac amuiġ, agur rgeul tar éir rgéil ó'á innreact artiġ, agus muid ag tarraingt ní ba dlúide leir an teine

le gac rseul, agur an té ba mirneamla as deapcad go raiteac tar gualainn nuair a croitead an gaoc an doiur nó an fuinneóg, d'eagla go m-buailfead liopracán, rigeóg, nó (nió ba meara 'ná rin féin) taibdre, arteac cugainn!

Ó Súilleabáin as fágbáil na Sléibte.

Ó'n Athair Pádraig ua Duinnín.

Fóill, fóill amú, a gréim gil, go leacfad mo fúil
Ar na fléibtib reo aluinne, mar ir mór é mo dúil
Iad d'feicrint uair eile, rá d' folar gan cáim,
Mar mo cruadtan naoi n-uaire, cum a brágta 'táim.

Dog fraoc, mar a ndéanad na h-éanlaith cómnuide,
A'r na fruitib, cad é mar a taitnid lem' croíde,
Mar a léimid ó carraig go carraig le deabad,
Le n-a muillid ar eagla ná fanfad an ada.

Ir minic nuair tuitim go daingean i mbrón,
Ir nuair labairead mo croíde i gac orna 'r ocón,
Nuair a bruread an lá orm go buaidearta rá rian,
Ir cuiread mo leaca oi allur go tréan.

O'fairinn an grian rá mar téigead rí i dteo
Dur n-éadan com leatan ag glanad ó'n gceó,
Ir ba dóig liom go brágad an brón dub mo croíde
Nuair feicinn an rmúid ar dur gceanna ag eirge.

Slán, rlán lib, a fléibte, le brón ir cadugad
Tugaim m'agaid ar domhan iarácta, mar a dteigtead i mugad
Mar fagaid buaidearta, agur clampar, ir donar cómnuide
Ir ná h-aitnigtear cneardacta, ná ruaimneap, ná rít,

Ó dun mullaca dheagda cia fágfad neamhteinn,
Dun gcumair com feargair, dun ngleanna com doimhin,
Dun leacana 'na bfárann na lomraid fionnán,
'San cúnlacht 'na neadaid 'r an ceannadán bán.

I dun mearg ní'l de cogad act a noeunann an gaot,
Ar an earair dá fsaipead mór-timcheall an trléide,
A'r ní cidtear neac deorac, ná dólár i gcroide
Act an fraoch riaghac ar mairdin le mór-dhúcht ag caoi.

Eirigid lib, a fléidhe, mar ar eirigeadar riamh
Agus ricead mar tachuig an fhuch ó gac fliadh,
Tasad gaot 'nid ir gnian, tasad feartainn ir ceó
Act ní feicfead-fa dun n-éadana dheagda go deó!

DHIONNSLOID EOGAIN UI MHAOILDHRIGHE.

Ó Seagan ua Ruaidhri.

Di fear fad' ó, 'na chómhaide i n-aice le Dealach-an-doirin dar b'ainm Eogan ó Mhaoildhrighe. Do bi ré in a fear oibre ag duine uaral 'r ni fad aige act é féin agus a bean Máirghréad. Do bi teach beag cumhta aca agus a fáit fadaoi 'ran mbliadain i gceann a cuid tuarastail ó n-a mháighirtir. Ni fad eardaid ná imnidhe ar Eogan act aon chaill amháin, .i., ni dearnaid ré dhionnsloid ariamh.

Lá d'á fad ré ag daint fadaoi táinig an máighirtir Séamus Táf* amach ar an iomaire chuige agus toruigeadar ag cómrád mar bud ghnátach leócha. Tárla trácht ar dhionnsloidib eadorra go nuúdairc Eogan go mb' fearr leir 'ná gac a dhacaid ré riamh dá dhéadfad ré airling nó dhionnsloid do déanamh.

* Táf=Taaffe, the "f" not sounded.

"Déanfaid tú anocht i má ghnídir mar deirim-re leat," arr' an máighirtir.

"Maire, déanfad agus fáilte," arr' Eogan, "óir ní déarnar ceann aniamh."

"Anoir," arr' an máighirtir, "nuair racfar tú a baile anocht, tarraing amach an teine ó'n teallach, agus cuir ar í, agus déan do leabaid i n-a h-áit, agus codail ann anocht, agus mire mo bannaí gó dtiocfaid do fáit do dhionnsloidib éugat rul má dtí maidin."

Do geall Eogan rin do déanamh. Acht 'nuair do thoruig ré ar an teinid do tarrainnt amach do faoil Máirghréad go rab ré ag caillead a céille gur mhiig ré di gach a nduúbairt Séamus Táf leir, a'r b'éigean dul a thoil féin do tabairt dó, agus do chuadar 'n-a luige ar an teallach.

Ní fada do bí Eogan 'na codlad go dtáinig duille ar an dorus.

"Éirig id' fuide, a Eogain ui Maoildhirge, go dtéid tú le litir ó'n máighirtir chun an Oileáin Úir."

D'éirig Eogan agus do fáit ré a cora i n-a bróga, 'á rád leir féin, "Ir i n-antrád tigear tú, a teachtaire."

Glac ré an litir ó'n teachtaire agus d'imtig leir roime agus nior rtad ré go dtáinig ré go dun Sliab Cairn, áit ar carad leir buachaill na mbó agus é ag aodaireacht ba.

"Go mbeannuighid Dia duit, a Eogain ui Maoil Dhirge," arr' an buachaill.

"Go mbeannuighid Dia 'r Muire duit, a buachaillin," arra Eogan; "aithnigeann gach uile duine mire, 'r ní aithnigim-re duine ar bit."

"Cá bruil tú ag dul an trád ro d'oidche," arr' an buachaill.

"Táim ag dul 'un an Oileáin Úir le litir ó'n máighirtir. An é reo an bealach ceart?" arra Eogan.

"Ir é; congbaig ar d' agaid riar go dtí eag: acht cia an caoi i nacfaid tú tar an braingе?" arr' an buachaill.

"Am go leor cuimhnuighadh air sin 'nuair carfar orm i," arsa Eogan, a's d'imtigh leis ar cun bealaigh go dtainig sé go bruach na fairrge. Annsin do connaic sé corr slat 'na seasadh ar a leat-coir ar an tsáigh.

"Go mbeannuighidh Dia duit, a Eogain ui Maoil Bhrighde," arr' an corr slat.

"Go mbeannuighidh Dia 's Muire duit-se, a corr slat," arsa Eogan; "aithnighean gach uile duine mire, 's ni aithnighim-se duine ar bith."

"Cad atáir a' déanamh annso?" arr' an corr slat.

D'innis Eogan dui a ghnoithe, agus mar nach fadh a fios aige cia an caoi i nacfadh sé tar an bhfairrge.

"Leag do dá coir ar mo dá sgiathán-sa, agus suidh ar mo dhruim, agus béarfad anonn tú," arr' an corr slat.

"Cad do déanfainn dá n-éireochtá fánuighte sul a ngeabhamaoid thairis?" arsa Eogan.

"Ná bíodh faithchios ort," arr' an corr slat; "ni thiocfaidh fánughadh ná tuirse orm go dtéidhmid annonn."

Annsin do chuaid Eogan ar dhruim na cuirre slaire agus d'éirigh sí or cionn na fairrge a's d'imtigh léithe annonn, acht níor eitill sí ní bud mó 'ná leath bealaigh gur fhagair sí amach, "Éirigh, díom, a Eogain ui Maoil Bhrighde; tá mé fánuighte."

"Go mbud feadh meara béar tú bliadhain ó indiu a corr slat bhradaigh! Ni tig liom éirghe díot anoir agus nár dúbairt mé rin leat?" arsa Eogan.

"Is cuma liom; caithfe tú éirghe díom tamall go leighidh mé mo sgírte," arr' an corr slat.

Leis sin do mhothuigheadar na buailteoiri thuar or a sgionn agus do sladid Eogan amach, "Oc, a buailteoirin, a buailteoirin, leig anuas do súirte chugam go leighidh mé do'n chuirr slair a sgírte do leighean."

Do leig an buailteoir an súirte síos gur rug Eogan greim a dá lámh air, agus d'imtigh an corr slat uaid as gáirdhe agus as magadh faoi.

"Mo chuid thubairte leat," arr' Eoghan, "is tú d'fág mé 'na gcruadh-chár croctha eidir fréin agus uirge i lár na fairge móire."

Nior b'fada gur ghlaoid an buailteoir chuige a rúirte do leigean amach.

"Ni leigfead," arr' Eoghan, "nó báidhfear mé."

"Muna leigir," arr' an buailteoir, "geárrfa mire an t-iall."

'Is cuma liom; béid an buailtín agam-sa ar chuma ar bit," arra Eoghan, agus leis rin dearc ré fior faoi, agus cad do bheicfead ré ach an long i bhfad fior uaid.

"Ó, a mháirnéilín, a mháirnéilín, tarruing orm, tarruing orm, agus d'féidir go ngabhá mo chuid cnámha ar chuma ar bit," arra Eoghan.

"'Bhfuileamuid fút anoir?" arr' an máirnéalach.

"Ni'l go fóill, ni'l go fóill," arra Eoghan.

"Croit fior do leath-bhóg chugainn go bfeicimid an caol i dtuitfid fí," arr' an caiptín.

Do chuaid Eoghan a leath-cor agus chuir an bhóg fior.

"Uill, uill, óill, puil uil liú, cia 'tá dom' mharbad?" do cáinig mar freagra ó Máirgréad ar an leadaid, "agus cá bfuil tú, a Eoghain?"

"Ó, ni'l a fior agam. An cuala Máirgréad atá annsin?"

"Is mé go cinnte," arr' ise, "cia eile do béad ann?"

D'éirig fí a'r lar fí an coinneall. 'Sé an áit i bhfuair fí Eoghan leat bealaig ruar go poll an deataig ag fraháaineacht ar an gcroccad agus é com dub leis an rúit. Bí leath-bhóg air, ach do buail an ceann eile Máirgréad ar an fuaic, agus bud é sin do dúirig í.

Cáinig Eoghan anuar de'n gcroccad agus glan ré é féin, agus ó foin amach ní fad chúd ar bit aige le bhionnsloid coidhce arir.

An Dubán-alla agus an Mhiolcóg.

ó'n gCraoibín Aoibinn.

'S é adúbairt dubán-alla
Le miolcóig, trá,
"Ó, tar liom abaile
A chéadúirin bneag.
Tá gnian geal an tramhraid
Ag damar ar mo cead,
Tá ite 'gur ól ann,
Nach dtiucfá arcead?"

Dúbairt an chéadúin mí-céillide
Ag deapcad arcead,
"Ir tú croide na péile,
Ir bneag é do cead.
Act deimid go mbionn tú
'S ite 'r ag ól
Miolcóigín mar mire
'Oir fuil agur feóil."

Dúbairt an dubán-alla
(Ir é do bí glic!)
"Ir bnéag mór, dar m'anam,
Ir bnéag rin, a mic.
Tá caoin-feóil, tá maint-feóil,
Tá bhannoaig ann ro,
A'r an té do bí marb
Do déanfaidir beó!"

Bí an chéadúirin mealcta
Le cómhrád mar rin,
Dúbairt rí, "Tá mé fárca
Atá tú com binn,
Act ní fanfad act móimid"—
Do cuaid rí 'rcead,
A'r ní cualar go póil
Go dtáinig amach.

Taḋg Óg.

ó'n "Deirt Fear."

(Le ceaḋ ó Connrad na Gaeḋilge, a tug duair do'n rséal ro ag an Oireachtas, 1898.)

Timċioll le leaṫ-céad bliaḋan ó foin do bí 'na ċómhnuige a bparóirde na Cille fear de muintir Súilleabáin. Taḋg a b' ainim dó agus bí feirm beag talmhan aige.

Bí mac ag an bfear ro agus ó bí Taḋg mar ainim air, do glaoḋad Taḋg Óg air 'nuair bí ré 'na garrún, agus lean an t-ainim seo dó 'nuair bí ré 'na Taḋg ċríona, agus clann a ċloinne ag eirige suas timċioll air.

'Nuair a bí Taḋg Óg oċt mbliaḋna d'aois ċuir a aṫair ar rsoil é. 'S an am ro ní raiḃ focal 'na pluic aċt Gaeḋilig. Níor labair a máṫair aon teanga eile go dtí lá a báir, agus ir ró anam a ċualaiḋ ré focal Beurla ó n-a aṫair. Ní raiḃ aon ainim Beurla ar duine irtig ná amuig acu, aċt "Captain," an gaḋar, agus "Bill," an t-arat.

D'fiarraig an máigirtir de Taḋg an raiḃ Beurla aige. Dubairt Taḋg ná raiḃ, aċt go nḋéanfaḋ ré a ḋíċeall i foglaim.

Tainéir beiṫ ar rsoil beagán aimrire ní raiḃ an garrún a' foglaim puinn Beurla, agus mar geall air seo do cuireaḋ an "Signum" le caiteam air.

Cipin beag d'eaḋ an "Signum" do croċtaoi le córda ar muineál aon rsolaire go dtéiḋeaḋ ré amaċ air beiṫ a' labairt Gaeḋilge. Cuirtaoi rsór air seo an-agaiḋ gaċ focail Gaeḋilge do ċuirteaḋ ar beul an buaċalla. Go deimin do leigeaḋ na sean-máigirtrí rsoile orra go n-inneórfaḋ an "Signum" séin ar aon garrún nó ar aon ċailín beag a béaḋ a' labairt Gaeḋilge. Bí Taḋg Óg 'na buaċaill ana-áireamail 'sa baile. Ir é ḋiomáineaḋ na ba aḃaile ċun crúiḋte agus a ċuireaḋ iad ar-t-oiḋċe 'sa tuaṫ. Dá mbéaḋ beiċiḋig na gcómar-

ran a' ceacc dar teorain, ir ar Taḋg a glaodrao cun iad a cur ar n-air.

Nuair a béad blúire ime ar iarracc a' tearbáil ó n-a máthair cun roicead a déanamh ruar a scómair lae an marcaid, b'é Taḋg an teacctaire do b'fearr a cur ar a lorg.

Acc anoir, farrao! ni'l mait ná tairḃe ann. Nuair a fagann ré a' taḃairt na mbó aḃaile ni leigeann eagla dó laḃairt leo a nGaedilig mar ba ghnátaċ leir. I n-ineaḋ "nó 'ḃaile" 'ré deir ré "Home, home." Seo cainnt ná tuigeann na ba. Ni féidir leir glaodaḋ ar ainim aon dó. Ni'l ogra acc "Catairead," "Donnaiḋe," "Ceannaiḋe" nó "Maol"—Gaedilig iad go léir.

D'é an rgeul céadna ar gaċ nío eile do cuaid Taḋg cun a déunta.

Tairéir reacctmain' a caiceamh mar reo, bi Taḋg doct agur cáċ eile ré gein a' tige tuirreac de'n "Signum," agur ouḃairt Taḋg leir féin go mb' fearr leir beit gan Deurla go deó 'ná beit 'na ḃalḃán reacctmain eile.

Bi acair Tairḋg ar an aigne céadna, agur ar maidin Dé Luain, nuair bi Taḋg ag imteacct air rgoil, cuaid a acair le n-a coir agur a ouḃairt ré leir an máigirtir, "Má 'ré do coil é bain de'n garrún an cipín rin. Ni'l anam ná brig ann ó chocair ar a muineál an rmuitín beag aḋmuid. Nior mhait liom aon nuo a déanamh cun feirge a cur ort, nó béad an cipín 'r a cófra 'ra teine."

Ni gáḋ le h-innrint nár caid Taḋg Óg an "Signum" arirt; agur go dti lá a ḃáir do laḃairt ré go maic agur go blarda teangca a finnrean.

Filleaḋ Aoiḋ Ruaiḋ uí Ḋómnaill.

A.D. 1592.

ó "Ḟáḋṁaic."

Is lionta anoċt atá "Cairleán an Uirge,"
Is lonnṁaċ gaċ fuinneoġ ó talaṁ go dían;
Giḃ fairṁing an fíon ann, ni'l callán ná meirge
Ag múrgailt mac-alla na fean-taoḃán cṁíon.
Tá fláintiḋe 'gá n-ól ann le taoiriġiḃ dteuna
Do ċeannṁoṙt a nduṫaiġ 'tá leó-ran aṁaċ;
Aċt aiṙ maiḋin a mḃáṁaċ, le h-éiriġe na gréine,
Ḃéiḋ murtaṙ níoṙ mó aiṙ an leuna úd díoṙ.

Feuċ, ċeana tá'n nuaiḋeaċt ṫaṙ ṁóṙ-leaṫ na tíre,
Tá teaċtaiṁḋe lúṫmaṙ' a' buálaḋ na fliġe,
Ag úṙaḋ tréiṁ-fṙioṙaiḋ in anamnaiḃ fíoṙa,
'S ag gníoṙaḋ na cṙóḋaċḋa 'tá póṙ in gaċ cṙoíḋe.
Feuċ, feuċ! tá na teinte aiṙ ṁullaċ gaċ fléiḋe
Ag freagairt an fóġṁa tré ḋubaḋ a'ṙ ceó,
Giḃ deaṙġ a laṙaḋ, ḃéiḋ píċíḋe 'gun cloíḋṁe
Níoṙ deiṙge go luaṫ i gcogaḋ níoṙ teó.

Gloíṙ, gloíṙ, a Tíṁ-Conaill! le tréiṁṙe gan cáḃaiṙ,
Suaṙ, ruaṙ gaċ clann cṙóḋa ó'n ḃfinn go Roṙ-
Eoġain,
Aiṙ aġaiḋ, a laoċṁa, ó Ṁáilionn go Samaiṙ,
Bíoḋ luaṫġáiṙ anoċt ag cuṙ díḃiṙt aiṙ ḃṙón.
Naċ gcluiṁcí an ġáiṙ úd a' líonaḋ na ṙpéiṙe,
Maṙ ṫóiṁiġ ag reubaḋ tré ċiáineaṙ na nġleann?
Naċ gcluiṁcí guṫ-fáilte na ndaoineaḋ ag éiriġe?
"Nuṙṙá! tá Aoḋ Ruaḋ aṁaċ óṙ áṙ gceann!"

Níoṙ ṙa ná bíḋíḋ a'ṙ gruaim in ḃuṙ gcṙoíḋċiḃ,
Tá ḋóṫċaṙ a' ḃṙiṙeaḋ aiṙ Éiṙinn go léiṙ;
A nDé bí an tṙean-ċúiṙ faoi neulṫaiḃ na h-oíḋċe,
Amáṙaċ béiḋ ḋaṫ úṙ aiṙ faiṙṙinge ṙṙéiṙ'.
Amáṙaċ béiḋ ṙolṙ geal gréine ag ṙileaḋ
Aiṙ ċaṫ-ḃṙaṫ Tíṁ-Conaill a' cṙoċaḋ 'ṙa nġaoiċ,
Béiḋ milṫe feaṙ tṙeun aġainn ṙéiḋ le n-a mḃuille,
'S béiḋ Aoḋ óg ua Ḋómnaill ag tṙeóṙúġaḋ faoi.

Ir díomhaoin le dhiaidheantaibh bí gliceas gach láimhe,
Ir meirgeach a d'éiris gach pic' air a crann;
Acht beathaigh an tsaoi fin fmior ún in án gcnámha,
'S d'fág meirg díomhaoinis nior géire gach lann.
Mar méadhuigheas neart agus luathas na h-aidhne
Le fearrtainn an fóghmair d'éir dtormaidhe mior,
Ir amlaidh béidh fádhadh án n-anam nior doimhne
Nuair cartar na Sacranaigh orrainn anir.

Ó! tarraidh go tapaidh, leoc-coire 'gus marcach,
Ó cnocaibh a'r gleanntaibh air fud Dúin-na-nGall,
Tá trom-chíor le díol as an trean-namhaid beartach
A geineadh 'nna gadhaire, 'r a tógadh 'mearg feall.
Ir fada gach fear dinn go foighidheach a' fanacht
Le filleadh án ngrádh gil ó Caiscar Áth' Cliath,
Cum buille do bualadh, 'r cum raoirre do ceannacht
Le daor-fuil án gcroídheadh, má 'r toil é le Dia.

Ná fanaidh! tá cnámha fean-finnfean Uí Dómhnaill
Ag glaodhach cum díoghaltais ó láimhibh a gclann;
Déidh fiacha le h-ioc ag gach fear i dTír-Conaill
Com fad a'r tá lorg aoin fgriobadóir' ann.
Le céile! le céile! béidh feallta loch' Suilidhe
Glan-nighte gan mhoill i bhfuil Sacranach teann;
Air agaidh! air agaidh cum raoirre, a milidhe!
Tá 'n ceart air án dtaoibh 'r tá Aodh ós ór án gceann!

An ceól sídhe

(ar "Séadhna.")

ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

Bí duine der na fiobaibh go raibh ceól fídhe aige. Nuair a bíodar go léir comhtha, tnáidhte, buailte amach, thaoctha, ó'n finnce, d'iarradar ar an bfiobaire an ceól fídhe do feinnt dóib. Diúltuigh fé ar fead adhbar. Dúbairt fé go raibh an ceól fió aerach, agus

nár ceapt é feinnt i gcuideachtain. Tugadar deoc eile d'fion an píg dó agus díodar ag tabaint air coídce go dtí go mb'éigean dó géilleadh. Gleus fé an píb. Ceann fé an mála. D'éirt an cuideachta fé mar béidir gan anam gan anál.

Da geapp gur h-airigeadh mar béadh gnúrachtach bneag dog péid ag gluaireacht mór-timpal an tige larmuic. Anfan fanfluigeadh na daoine mar béadh gaoc ag péideadh leir an nglúaireacht, agus gur b'í an gaoc a bí ag déanamh na gnúrachtaige agus nár b'í an píb. Anfan do gluair ceól aoibinn trío an ngnúrachtach agus táinig ioir ceól agus gnúrachtach irteac fa tig. Do neartuig ar an ngnúrachtach agus táinig mar béadh cneatán agus luargadh fa bruaim. Da geapp gur h-airigeadh an tapna fuaim agus é ag crit agus ag luargadh ar an gcuma gcéadna, agus an ceól aitearach aoibinn trío, agus gan é féin agus an ceól agus an fuaim eile ag daint ó céile, ac iad ag cabrugadh le céile, i dtreo gur b'feapp de an ceól an fuaim agus gur mírle de an fuaim an ceól. Ar ball do labair an trímad fuaim agus é ag crit agus ag luargadh agus ceól aoibinn trío, a dain leir féin. Dain an trímad fuaim rin geit ar a raib láithreac. Cabarfaidir an leabar gur slór duine é!

Anfan do gluair mar béadh caire ceóil, de'n ceól da mírle agus da binne, da daoine agus da cneafda d'ár airig aoinne de'n muintir a bí láithreac riam roime rin, agus do mearg pé ar an ngnúrachtach agus ar an nglór daona agus ar an póro gaoite do fanfluigeadh beit leó, agus do gluair an meargadh mór-timpal an tige i bruirm ríde gaoite. Bí ag neartugadh ar an nglór agus ar an bruaim, agus ag géarúgadh ar an meargadh agus ar an gcarad timpal, go dtí gur éap na daoine go riabh an tríde gaoite ag rinnce ar fuid an tige. Díod ri anro agus díod ri anrúd. Do léimead ri anonn agus do léimead ri anall. Do luigead ri riar agus do ricead ri fan an úrlár mór-timpal, dar leó. Anfan, le léim d'á dtugad an ceól, do fgeinnead ri anáirde imeafg

na mbaċaí fnaiṙóm aguf do fguabaó fí móf-ċimpal ċuaf, i dtfeó guf dóiċ leif na daoine go n-aifgdíf fgiaċána na n-eun inti. Anfan do ṁeafaó na daoine go n-aifgdíf, tfíd an gceól, maf béaḋ ofnaiḋeal gonaḃ. Af ball if t n-a tfiċiḃ gáifí a díoḋ fé. Anfan d'aifgeadaf go gléineaċ ag laḃaifċ tfíd an gceól maf béaḋ gló leinḃ. Da geaff go fuiḃ gló eile leinḃ 'gá freagaifċ fin, an dá gló ag freagaifċ a ċéile agus ag freagaifċ an ċeól. Anfan do laḃaif an tfíṁaḋ gló, maf béaḋ gló mná óige, agus náf aifgeann aoinne d'á fuiḃ láiṫreaċ aon gló daona fiaṁ ċóṁ binn, ċóṁ h-áluinn, ċóṁ h-aoiḃinn leif. Da geaff guf freagair gló eile mná an gló fan, agus má ba binn é an céaḋ gló, ba binne agus ba ṁifle 'ná fan an tafna gló, agus iaḋ ag freagaifċ a ċéile agus ag freagaifċ an ċeóil go cruinn agus go blafta. Anfan, fé maf a h-ofgalóċaí doffuf éigin, táinig doffaḋ agus áfouġaḋ agus neafċ fa ċeól go léif. Do geafuiġ af an nġluaifeaċt agus do neafċuiġ af an ḃfuinneaṁ agus táinig tuille aoiḃnif inf na gufanaiḃ. Iaḋ ag eifiġe óf cionn a ċéile agus ag tuitim fé ḃun a ċéile. Iaḋ ag caraḋ mód-ċimpal af a ċéile. Iaḋ anáifde af na fiaċaċaiḃ. Iaḋ fa cúinne, fa cuinne fin, fa cúinne úd. So otí go fuiḃ fgáċ ag teaċt af na daoiniḃ, agus iaḋ ag fcfiaċ-feuċaint ċaf a nġuailniḃ feuċaint af laḃaif aoinne.

Anfan do neafċuiġ gifíf af an gceól, fé maf a h-ofgalóċaí doffuf eile ba mó 'ná an céaḋ doffuf. D'eifiġ doffaḋ agus neafċ agus fuaimint ceóil. É ag iompáil agus ag caraḋ agus 'gá iomlofg féin af an úfláf, agus fan na ḃfallaí, agus fan ḃuaic an cífe ċuaf. É tamall na búifteaċ agus tamall 'na liúifeaċ. É tamall i n-a áfo-ġol agus tamall i n-a oċlán bfóin, guf dóiċ leaċ go mbainfeaḋ fé orna ó'n gcloiċ. É tamall eile 'na fgeafċaifeaċt gáifí agus fuilt agus mófóla agus móftaife, guf dóiċ leaċ go dtógfaḋ fé na maifḃ af an úif. Glófta na mban agus glófta na

leanḃ ag labairt agus ag freagairt go roiléir, trío an mbúirteaċ ba tróime, trío an ngol ba bróṅaiġe, trío na gáirí ba fuiltṁaire, agus anran do h-aiṁsiġí anoir agus airír, trío an éirleaċ go léir, liaċ fada, ċaol, ċoiṁteaċ, milleaḃ a ċuireaḃ fionaċṁuiċ ar a raiḃ láiṫreaċ.

Anran do h-aiṁsiġeaḃ, ag gluaireaċt i n-aonfeaċt, mar ḃéaḃ fuaim farraige, an ḃúirteaċ agus an liúireaċ agus an liaċarmaċ, an gol agus an gáirí, glóṫa na leanḃ agus glóṫa na mḃan. Iaḃ fillte ar a ċéile agus carta ar a ċéile agus brúiṫte ar a ċéile. Iaḃ fé ḃun a ċéile agus or cionn a ċéile agus irtiġ i n-a ċéile. Iaḃ i n-áit agus i n-áit agus i n-áit eile. Anran iaḃ inr gaċ aon ḃall i n-aonfeaċt go ḃfuil go sceapaḃ na ḃaoine gur irtiġ 'na gcluasraiḃ féin a ḃíoḃ an ċairmirt! Anran do h-aiṁsiġeaḃ fuaim eile ra ċeól, fuaim mar ḃéaḃ coṡarnaċ tóiṁṫniġe. Do gluair fé fan an úṁláir, ag boṁraḃ agus ag caoluġaḃ agus ag foṫramáil. Ċuaiḃ fé tré failleaċaiḃ an tíġe agus tré aḋmaḃ na gcaṫaoireaċ agus tré ċnáṁaiḃ na ndaoine, agus é ag cniṫ agus ag luarġaḃ. Do neaṁtuiġ air agus do neaṁtuiġ air go ḃfuil gur ḃailiġ fé ċuige na ceóṫa agus na glóṫa eile, agus gur fguaḃ fé leir móṁtimpal an tíġe iaḃ mar a ḃéanfaḃ cuiliċ guaṁain. Anran do neaṁtuiġ ar an ḃtóiṁtniġ agus do ṫroimiġ uiṁi, agus do ġéaṁuiġ an caraḃ agus an luarġaḃ agus an cniṫ ra n-aḋmaḃ agus inr na cnáṁaiḃ, go ḃfuil go raiḃ luaṁ croíḋe agus merḋreán cinn ag teaċt ar gaċ aoinne a ḃí láiṫreaċ.

Anran do gluair glór leinḃ an rimné amaċ. Do lean glór mná é. Anran do gluair glór mná an rimné amaċ agus ḋó lean glór leinḃ é. Anran do gluair liaċ amaċ agus do lean liaċ eile i. Anran do gluair amaċ an rimné an ċéaḋ glór ḋuine do h-aiṁsiġeaḃ ra ċeól. Do lean na ceóṫa eile iaḋ-ran, i ndiaiġ ar ndiaiġ. Ba ġeall ná raiḃ le h-aireaċtaint irtiġ aċ an tóiṁneaċ, ag luarġaḃ agus ag cniṫ. Anran do

ciúnuiġ agus do ciúnuiġ ar an dtóirċniġ, agus do lagaiġ agus do lagaiġ ar an luargaḋ agus ar an gcrċapnaċ, do ṁaoluiġ ar an ḃruinneaṁ agus do ċlaoċluiġ ar an neart, go dtí ná fuaiḃ fa tóirċniġ aċ gnúraċtaċ. Anfan do lagaiġ ar an ngnúraċtaċ go dtí ná fuaiḃ inti aċ anál. Anfan do fcaḋ fí.

Do ġlaoiḋ an coileaċ!

Cataṁt, urging. Gnúraċtaċ, a soft, deep sound, as, for instance, the lowing of a cow to her calf. Saṁluiġeaḋ, seemed; appeared to. Luargaḋ, swinging; swaying. Caire, a stream; a gush. Dataí fnaiṫm, collar-braces, to keep rafters from spreading asunder. Ornaiḋeal ġoil, a sobbing. Driṫíḋ gáiri, fits of laughter. Fuinneaṁ, energy. Fraċaċa, rafters. Iomlorg, rolling. Móriúil, pleasure; pride. Móriair, pride. Éiriseaċ, a great commotion. Liaċ, a shriek. Coiṁteaċ, wild. Fionaċrit, shivering of the skin. Cairmirt, conflict. Forṁamáil, making great noise. Cuilit guarnain, a whirlpool. Luar croiḋe, a quickening of the heart. Meiḋreán cinn, a dizziness of the head.

AN PRÉACÁN MÓR.

(Díd do'n Oireaċtar, 1901.)

Ó'N GCRAOIBÍN AOIBINN.

Éirt liom, a cáirḋe, tá fséal le fáḋ 'gam
Ar an gcréatúir gránna do ḃuail fúinn
A ḃruil dá fgiaċán air com leaċan láiḋir
Le connaé an Cláir, no le cúige Múṁan.
Ní'l lá ná oíḋċe naċ mḃíonn finn claoiḋte
A'r ár mḃiaḋ itte ar fuiġe naċ cóir
Aġ an gcréatúir ḋána tá teaċt tar fáile
'Sé a ainm gránna—an Préacán Mór.

An Préacán mór, millteaċ mór,
An Préacán mór ḋuḃ ḋána,
An Préacán mór gan ceart gan cóir,
Ruaigimíd é tar fáile!

Cá bruil na prátaiḋ do bí ag Páḋraig?
Bí riaḋ go h-áluinn ran bpáirc ag fás,
Go dtáinig an t-éan rin le nim 'na béal duḃ,
Agus rgeit ré an t-éag, an pláig 'r an bár.
Támaoid le céile 'r ár gcroíḋe ag léimnig
Faoi airm géarra, duil ar a cóir,
Tá corrad na h-Éireann gac lá dá réabaḋ
Ag an éan duḃ bréan rin, an Preácán Mór.
An Preácán mór, milleaċ mór, rmi.

Ir mi-áḋ mór é, ir nuo nac cóir é,
'Sé cúir ár mbrón é, an t-éan mór duḃ
D'fág eórna bruite a'r cruitneaċt rgriorta
A'r coirce millte againn go tiug,
Ag riaḋ na ndaoine gac uile oíḋċe
Ag rgrior na tire 'r ag goid ár rtóir,
Agus glug-glug Béarla 'ná rgornaċ bréan rin
'Sé éan an Béarla an Preácán Mór.
An Preácán mór, milleaċ mór, rmi.

Do rgap 'r do réab ré na prátaiḋ gléigeal
Do bí go réanmar ar barr na cré,
Cuig lón a'r biaḋ do'n treanóir liaċ
Cuig lón a'r biaḋ do'n páirtín féin.
Acc tá riaḋ rgarta, itte a'r rgarta
Riocta a'r loḃta a'r duḃ go leór
Ag an éan mór briaḋaċ tá teaċt ar Sacram,
'S gur b'é a ainm an Preácán Mór.
An Preácán mór, milleaċ mór, rmi.

Tigiḋe le céile, a clann na h-Éireann,
Go láiḋir, gléarta, go brioġmar brieġ
Go gcuirfimid ruaig arir go luaċ
Le géar lann cruaiḋ ar éan an cráiḋ.
Duail amaċ é, lean agus creaċ é,
Ir náimaiḋ cáċ é d'fág milte i mbrón
'S nár fillid coíḋċe go dtí ar tír reo
An rgiúrra milleaċ, an Preácán Mór.
An Preácán mór, milleaċ mór, rmi.

Tiucfaid an lá a mbéid sráda, a's sráid,
A mbéid fean agus áid ar an Oileán, fós,
'S béid an tSeamróg slas do cailt a blas,
Arís go h-árd os cionn an Róis.
Ní béid drod-fion ar fead na mbliadan
Soillseócaid an gnan arís mar ós,
Nuair béid sé marb, a's fior fan talam,
Ar sgriob, ar mallacht, an Préacán Mór.

An Préacán mór, millteach mór,
An Préacán mór dub dána,
An Préacán mór gan ceart gan cóir,
Ruaigimid é tar fáile!

An Dreóilín.

(ar "Siamsa an Geimhridh.")

ó Domhnall ó Fotharta.

'San trean-aimsir do bí cuimhneagad ag eunlaith an aeir, agus cinneadar ar ri do béit ós a gcionn. Dúbradar cia ar bit eun ir áirde eitleócad gur b'é a béad 'na ri orra.

Nuair chualaid an dreóilín sin, d' imtig leis agus chuir sé é féin i brolach faoi sgiadán an iolra. Mar bí sé beag, b'fusar folach a cur air, agus mar bí sé éadtrom níor airig an t-iolra a meadócan.

Chuadar uile ag eitlead, act bud é an t-iolra ir áirde chuaid. Annsin sgread sé amach agus dúbairt, "Ir mire ri na n-eun."

Níor leis an dreóilín b' faillighe. D'eitil sé amach ó sgiadán an iolra, agus, mar nár feud an t-iolra a dul níos áirde óis bí sé tuirseach ráruigte, chuaid sé suas níos áirde 'ná an t-iolra, agus adúbairt, "Ní tusa act mise ri na n-eun."

Agus ó'n lá sin goirteadar ri na n-eun ar an dreóilín.

Chualaid an sionnach go raib an dreóilín 'n-a ri,

agus dúbairt sé leis féin, "Ó táimid go dtuil mise ag marbad eunlaithe, ní fiadfaidh mé nó go marbócad an rí."

D'imtig leis, agus bí sé ag imteact gus cabad nead dreóilin leis. D'fiafruig sé "an fuil an rí aca annsin?" D'freagair an fean-dreóilin é agus dúbairt go fuil, agus d'fiafruig sé de'n trionnac cia an gnó do bí aige de'n rí.

"Tá," arsi' an trionnac, "go marbócaid mé é."

"Mairead," arsi' an dreóilin, "an mbeunfaid tú fiad ar a cluinn?"

"Ní beunfad," arsi' an trionnac.

"Tá go maith," arsi' an dreóilin, "druid anior leis an nead."

Com fad a'r bí an trionnac ag druidim anior dúbairt an fean-dreóilin, "Tri n-a céile, a clann; tri n-a céile, a clann." Cuir an trionnac a ceann isteac 'san nead, act taréis deaficad go ginn orra, dúbairt, "Ní aithigim cia agaib an rí," agus d'imtig leis gan doca ná díogbáil do deunad ar an dreóilin ná ar a cuid clainne.

Joe Ceallaig.

Dán ana feanda.

An t-Athair Peadar ua Laogaire

do cuir i nuad-Gaeilg é.

D'earbog Éireannach Ceallach. I n-aimsir Ciaráin Naomhta do mair sé. Bí sé 'na dithreabach agus bíod sé 'na cómnuide i n-áit uaigneach. Bí Guaire 'na taoiseach i gConachtaib le n-a linn sin, agus bí miorcail aige i n-agaid Ceallaig. Do geall sé do ceathair cómhráthair Ceallaig go dtabairfad sé bronntanas mór dóib ac Ceallach do marbad. D'aontuigeadar, díod gus gaolmar dó beirt aca.

Fuaradar i gcoill é, um thráthnóna, agus é ag léigeadh na railm. Dioðar cun a mharbða gan mhoill, ac d'iarr ré oíca cáirde na h-oíðce do tabairt dó ar son Dé. Tugadar. Cuireadar i gciann mór polaig é agus fuideadar fior ag faire air go maidin, ac tuiteadar 'na gcodlad. Nuair a táinig solas an lae, conaic Ceallac 'na gcodlad iad, ac ni fuil nearc aige fut uatha. Dubairt ré an laoi ann sin.

Mo grád tú, a mhaidion bán!
A solus álainn aoibinn,
A tagan le leamhnú' Dé
Ag tabairt lae do daoinib.

Ir fuairic ar buidi na gcraob
A canaid éin a laoithe,
Mar béidir ag molad 'n t-é
A tug iad saor ó'n oíðce.

Do tugad mire saor leo.
Molad go déo leat, a Dia!
Fuarar cáirde go maidin.
Tá 'n cáirde caitte go fial.

Tá solus ar mo leabrán,
Mearaim, agus mé 'gá léige,
Go dtiocfad an oíðce cúin
Le linn mé chíocnú' na sléact.

Ac deir mo leabrín bréag!
Tá deire mo saoghail agam!
Tá 'n cáirde caitte, a mhaidion!
Tá Maolcraoin olam do'n coill!

A eanac, ón a eanac,
A éinín bratglar beannac,
Déarfir-si seóil ad chob leat,
A'r cró ad' gob, ó Ceallac!

A ṗiaċ do ġní an ġiúġarnaċ,
Má'r ocṙar ir ṗáċ doo' ġlór,
Ó'n ṗáċ go ṗóil ná h-imṫiġ
Do ṗáiṫ go n-iṫir de m' ṗeóil.

Seiṙṗiaċ iubair Cluana Eó,
Ṗreagṙóċaiṫ go garḃ an ġleó,
Déarṗiṫ lán a iongan ngiar;
Oṙm-ṙa ni déanṗiṫ ṫréiġniar.

An ṙionaċ ata ṙa ċoill,
Ṗreagṙóċaiṫ go luaċ an ġnioṁ;
Ioṙṗiṫ ré a ċion de m' ṗeóil
'Na ṗluair, go h-aonair aineóil.

An ċú ruaḋ ata ṙa ṗáċ
I n-oiṙċear Ṫṙoma meic Dáiṙ,
Tiocṗaiḋ a'm iċe le h-aiṙc,
'Na ṁóṙ-ċaoireaċ aṙ ċonairt.

Do ċonac-ṙa airlinġe
Oiḋċe Céaḋaoine do ċuaiḋ—
Coin allta 'ġam ċomṫaṙang
Soiṙ riar tṁo an naiṫniġ ruaiḋ.

Do ċonac-ṙa airlinġe;
Iaṙan 'ġam bṙeiṫ i ngleann ġlar.
Ceaṫṙar a bí 'ġam bṙeiṫ ann.
Daṙ liom niṙ ṫuġaḋ mé ar.

Do ċonac-ṙa airlinġe,
Mo ḋaltáin 'ġam bṙeiṫ ċun a ṫiġe,
Ṫuġaḋar ṙion dom le n-ól,
A'r d'ólaḋar oṙm-ṙa ṙion.

A ḃṙeóilin an earḃail ṁaoil,
Do d' ċantainn ċaoil ir ḋian-ḃṙiġ.
Inṙean do laoiḋ, ciḋ lag é,
Do Ceallaċ, gur ṫáiniġ a ṙaé.

Cid fá a mbiad dom Macdeoraid?
Ag feall orm! Ni gnioth drleódaid.
Dá dearbhrátair m' atair-re
Agus atair Micdeoraid!

Cid fá mbiad dom Maeldálua?
Do feall orm, agus ni gua!
Dá deirbhriur mo mátair-re
Agus mátair Maeldálua!

Cid fá mbiad dom Maelreanaig?
Do feall orm irin meadail!
Ir fior gur mac fir idain
Maelreanaig mac Maeliubair!

A Maeilchraoin! ón a Maeilchraoin!
Do cinnir gnioth nár ba cóir!
Ni leigfad mac Eogain t' éag
Ar deic céad de cinnib óir

A Maeilchraoin! ón a Maeilchraoin!
Mait do gabair go mbitfeill.
Do gabair ar ceann traogail!
Do gabair ar ceann ireirin!

Gach réad mait do geibinn-re,
Agus gach óig-each fleamain,
Do Maeilchraoin do beirinn-re,
Go ná déanfad orm meadal!

Ac cumim-re gut an Rig,
Gut aoibinn Mór-Mic Muire—
"A Ceallaig na mór-aithrige,
Tiocfir gan rignear cugainn."

Bás an tSean-Taoisig.

(ar "Mac Fingin Dub.")

ó Conán Maol.

Searaim Mil Donna ag ceann na leapcan agus tug sé cogar d'á acair. "An aitnigeann tú mé, a daid?"

"Aitnigim," arr' an t-acair go fann. "Tabair aire duit féin. Tearbántar dom go bruilteap ar do tí."

"Ná bac roin de. Ni fuil baogal orm-sa. Dún do súla 'r codail gsear. Tá sor agat, molad le Dia!"

Dún Mac Fingin Dub a súla. Di sean fagaipt séim coir cnairde na leapcan a'r do bagair sé i leac-taoib ar Mil Donna. "Ir maic mar a tánaigir. Tugair suaimneas dó. Di an nádail air ar do geacc irteac agus filear go sceinnseab an t-anam ar. Mo grád 'r mo cumann a ceann liac! Di sé ag cur cata luimnige thé n-a céile 'r ag gearrad 'r ag corgairt sá mar do di sé an lá dúbac úd i n-eacdruim."

"Ir dóca é, a Acair Peadar. Dionn an lá úd ag goilleamaint air i gcómnuide. Ir minic d' innir sé dóin-sa gur d'iad na Francaig do loit an sceal. Diod sé deimnigteac go ngeódaidir ar na Sasannaig iad séin."

"Labair ana-focair, a Mil Donna. Má codlann sé ir é a duaic é. Goidseam an claideam uaid. Gnídear séin iarrtact le n-a déanta, act tá an paidrín carda air aige."

Corruig an sean breoite. Car sé a ceann ar an breillúr, d'eirig sé ar a leac-uillinn agus d'féac sé amac thío an bruinneóig rior sá déin Cillemocealloig mar a siad a seact sinnsear cuicta. Di tasair 'na súilib glasa a'r saodar oncha. Dhuid a mac leir. "Ná bain leir go fóil," arr' an banaltra; agus chom an sagairt ar saidseóigeact. Di an gaoc

as eirghe a'r na tonntacha 'gá n-umlarg féin le fothram ar an tráigh. D'éirt ré ar feadh tamaill. Car ré an clairdeamh.

"Ar agaidh liobh!" ar feirean do ghuth ghlórach. "Tá bhirde ar dhaidin Dhómhnaill óig! Dar Rí na nDúl caithfear an cor capall roim do chorgh. Siné, a Fhingin Ruaidh! Dhuilidh iad! Há! há! Dhiodh an méid rin agaibh, a bhodacha an feill! Mo ghreidhn dhúr gcuirleanna, a chumaidhe an lae chuaidh! Theanntaidhidh an cipe glas roim. Á! cá bhfuilir, a Sáirréalaigh? Bhortuigh, a dhuine, bhortuigh! Ghead iad má tá an mac mallachtain 'na cheann orcha. Cóirigh, a Fhingin Ruaidh, béidh an lá linn fós. Ó! ir otc é rin, acht maidhramuidh iad. Siné! Mo chumann rith! Á! cá bhfuilir, a Fhingin Ruaidh? Iarrfacht eile!"

Do bhain an fear laoch fuirc ar a clairdeamh a'r do rachoil ré le fuinneamh an fuinneogh amach é. D'féach ré i ndiaidh an chlaidhimh, agus cúbhar fuar-alluir ar filleadh leir. Thúm an fagart a mhéar fa n-uirghe coirpeacan agus rphréach ré ar mhalainn ar fir bhreidhe é. Thug an gaoth irteach ar a bhruim léi thíth an threomha dhíthán na dtonntacha. Acht níor chualaidh Mac Fhingin Dhuibh an ceól, mar bhí ré marbh.

"A Rí na n-ainghcal 'r a Chaipa na dtruagh-bhoctán! Déin dhion d'á anam, a Dhanaltra an Uaim ghil, bháin," arra Mac Fhingin Dhuibh ógh go bhónach or cionn cuirp a athar.

A DHIA, DO CHEART-CHRUTHUIGH FLAITHEAS A'S FONN UILE.

(Ar feacht lá na feachtmaine.)

Ó Seághan Clárach mac Dhómhnaill.

A Dhia, do cheart-chruthuigh flaithear a'r fonn uile,
Ghrian a'r gealach, a'r planna a'r toinn tuile,
Iarrma an peacaidh ná leanuigh go lom orainn,
Acht fiair mo theachair, a'r fheagair Dia Dhomhnaigh mé.

A Liaig mo leara 'gur a airdo-geal-Uain na h-Oige,
Do thiall o Flaitear dom' feachaint ar uaim an fmóil,
Ná ciar mé i ngalar 'r i n-earbaid go buan nior mó,
Act fiaig mo deacair, a'r fgairig Dia Luain mo bhrón.

A Naoimh-Spioraid tairtil o'n Atair a'r o'n Rioghmac aird,
Dein lionmhar laraig 'ran anam, a'r lionrad gliar,
Ni cuibe duit fearg ná fala beit linn do gnát,
Act fgaoil mo deacair, a'r fgairig mo fgir Dia Máirt.

A Chrionóid Deannuigte mairear i n-aon-aoirde
Gan dit-comhacht ceannair ag ceachtar ar aon daoib-re,
Mo daoir-ceó deachrach fgairig go léir diom-ra,
A'r gach coinfgleo galair, a'r freagair-re Dia Céadaoin mé.

A Chriort, aitcim do Danaltra méinn-mine
Le daoirre peannaide ceannuig ár gcaoin-faoirre,
Claoidte i ngalar 'r i n-earbaid táim faon fior-lag,
Mo fgir-re fgairig, a'r freagair-re Déardaoin mé.

Atáim gan ceachta, gan capaill, gan rpré miolac,
Gan maoin, gan tapa, gan tairge, gan lón miora;
Gan moill, muna gcreanair dom cabair, tá'n t-éag taoib liom—
A Chriort, gaib tairre dom! freagair mé Dia h-Aoine.

An chaoiteacht ceartac 'r an creatad-ro céar m'intinn,
Tug m'intleacht marb 'r mé dealb ag éagcaoine,
Mo dit, mo deacair, mo galar, mo géar-daoirre,
I gcric na reactmaine glanuig go léir diom-ra.

ROSS CATA BRIAIN I GCLUAIN TAIRB.

Ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

A Chlann Cais, a fhlocht fhoga! A mhuintir na n-arm ngéar agus na gcruad-lámh, nár fhaoil agus nár fhíoc do namhaid fós riamh, i gcath d'á thruime, i n-eigin d'á géire, i bpéirlinn d'á déine, mo fhearamh indiú orlaibh!

Féach anfad iad chuinnigthe chuarda or bún gcómhair. Tá rian búr lámh go daingean ceana orta. Ní tugan fan ciall dóib. Ir minic le fiche bliadain a cuireadair-re anfa agus teicheadh agus ár agus dearg-ruathar orta, ar fuid héirdhe agus gleannta agus machairi Éirean. Ir mór d'á gcuid fola agus feóla atá ag cur geamhair agus féin glair ag fár i n-Éirinn indiú. Go dtí seo ba cuma iad nó corr-mhíola, d'á mhéid do marbuigthi díob, ní ramhluigthi earnamh ná laigeadh orta. Ir fada finn chráidhte ciaraithe acu, iad ag faire ar ár gcuantaibh agus ar ár mbailtibh puirt, ag fheadhadh éagainn irteach nuair ná díod coimhe leó, ag briadhgail agus ag fgiobadh agus ag corgan. Ir minic do leigeadh ar iad agus croch tuillte acu. D'é a mbuidheachar teacht airir agus feall níor meara do dhéanamh. An fada a cuirfear ruar leir an obair rin? Ir dóca gur dóig leó go leigfear ar indiú iad mar a leigeadh go minic cheana. Díod fan de dhearmhad orta, a Chlann ó! Ná téidheadh fear inrinte fgéil tar n-air abaile díob. Nior cuireadh fior orta. Do thángadar uatha féin. Ir minic a dúbhradh leó go dtiocfaidir agus ná h-imtheóchaidir. Déinteap deimin indiú de dóib. Cad a tug iad? An amhlaid a cheapadar ná raib aoinne 'na chómhnuidhe fan oileán seo? Má dheineadar dearmhad, díod orta féin anoir.

Tá aon mhaith amháin fa dearmhad atá déanta acu. Do thánadar go léir. Féachaid, a Chlann ó, féach an trioigirg rin. Tá "an chráin 'r a h-ál go léir" anfan agaib. Tá a bfuil beó de Chlannaib Lochlann anfan agaib, Táid riad bailigthe anfan agaib ó

Dhéatain agus ó Sarannaib, ó Albain agus a-tuaid ór na h-Oileánaib, anall ó Manainn agus anoir ó Chíochaib Danmarg. Ni'l a tuille 'na noiaig ra baile gur fiú iad d'áireamh. Múchaid an raithe rin inoiú agus tá deire le réim Lochlann go brách na bfeithe.

Cim cuid agaib ag amharc anonn thearna na páirce rin. Ni fó mhaith an radharc atá ann le feirgint. Ir maith, do laighib agus do Mhac Giolla Phádraig cairmirt an lae inoiú do feachnaó. Déanfar an ghníomh ro gan a gcabair. Déanfar an buaid reo or chómhair a rúil a'r gan iad páirteach ann. Déid ran 'na mharla agus 'na ghuit ar a gcliú agus ar a gcáil an dá lá 'r an fhaid a déid ghian ar fhéin agus daoine ar talamh.

Tá cuid d'ár muintir féin amuich uainn. Ná bac ran. Tá oifeadh anro agus fochaidh cúntar leir an fhoighirg rin thall. Ir cúntar fada é. Ir mitid é fochanghadh. Anoir an t-am chuige. Ir iad ár namhaid iad. Ir iad namhaid ár gCheirdmh iad. Tá rian na teineadh ar eaglaibh Éirean 'na noiaig. Déid lámh Dé linn 'gá díogailt inoiú oifca.

Cad é an lá é reo inoiú againn? Inoiú an Aoine. Ir i Aoine an Céadna féin i! I gcuimheamh an lae inoiú ifeadh d'fuiling ár Slánuighdeóir Iosa Criost bár ar chrann na Croiche chun an Cheirdmh do chur ar bun. Támaid-ne anro inoiú ag tabairt aghaid ar an mbáp chun an Cheirdmh do chornamh. An dóigh leat ná go mbéid lámh chómhachtach an tSlánuighdeóra linn ra ghleó? An dóigh leat ná go mbéid meanma ó Dia inoiú i gcroidhe gach fir a tabharfaid aghaid ar an namhaid rin? Déid; agus má'r anro atá fód ár mbáir, tá bár an tSlánuighdeóra féin mar umhal aghaid air go radhaid ár n-anamna raon ó'n bfód ro go flaitheas na nghárt.

Gabaid cúca, a chlann ó, i n-ainim Dé agus Muire Tughaid an fhodhar dóib. Gabaid do choraib ionta. Ni h-é an céad uair aghaid é. Ná téidead aon mhac máthar·acu beó uaib. Ná cuirid fuim 'na gcótaib

iarlainn. Cótaí tpoma ipeaó iao. Tá aon mait amáin ionta, coimeápaió piao na pip daoib-pe cun na gceann do baint dioó. Do tánadap cun panamaint. Panaidip, i n-ainim Dé! Tá plig pé'n bpóo pa cluain peo dóib. Tugtap dóib é gan doicheal.

A clann ó, a óga mo choide, a cine uapal! Ip mait ip eól dóm-pa búp ngniom. Feiceam an gniom pan indiú, agup gealipaó daoib go mairpió a topaó agup a clú an paio a béió uipge ag pit agup feup ag pár in n-Éipinn!

Ioe an Ganoail

ó Micheál ua Tuama.

Um thátnóna 'nóé
'Seaó cualap-pa pséal,
Ap pgapaipe gléigeal Ganoail,
D'imtigeaó tap caol,
I n-imiol móinéip,
A'p do tugaó paint péip 'n-a cabail leip.
Tá duine ap an mbáile
Go gceilpió mé a ainim,
A'p géapuig pé maopa doinn leip.
Da thuag lib a dearcaó,
Nuair pineaó é marb;
'S ip dóich liom gup pcpiacaó an ceann dé.

Ipé 'dúbaipt Tomár
Nuair aipig pé a tárg:—
"Ciopúgaó air! Niop gáó dó an pgannra!
I otaob aon tpagar páip,
Ni paib pé le fágail,
Mupa pagaó pé ag pnáth nó ag damar ann!
Ni paib inp an áit ac
Tuinneaca báitte.
Ni ptaopaó phíocán ná peabac ann.
Go ndéinteap é bát,
É chocaó, nó a láimac!
An t-é tug anabár do m' Ganoal!

Do bí ré ſgaſánta,
Cumaſach, láidir,
Cuiſeadh ré bláth air ſéanaibh.
An t-é éidfeadh ſach lá é
Ag tairdeal na mbánta,
Cuiſeadh ré áthar cléibh air!
Orna mo chroídhe! mar
Tá 'ſam le h-inſint,
Go bfuil ré ſan bhíg, lag, thaoctha!
Táim cneathda, ſan puinn
De ſaidhbhear an traoiſil,
'S ir baoghalach, d'á bhuim, go n-éaſfad.

Sur a' madra i bpéin é!
Tneaſaſtha, faon, lag!
Earſaine ſéana an domhain air!
A theanga, 'n-a béal,
Go ſcrapaidh 'n-a chraor!
I n-a anſaid go ſcaoctar dall é!
Mar bárr ar a thuibairt,
É tuitim ſa teine!
Go loiſgtear a ſiona 'r a bhandal!
Sach cnám leir a mhile,
Do chádhadh é tuile!
A'r bár cuige, i n-uiſeardha! An ſnamaire!"

SOISGÉAL A' DRÉIMIRE.

ó'n "Deirt Fear."

(Le ceadh ó Connradh na Gaedhilge, a thug duais do'n ſgéal ſo ag an Oireachtar, 1898.)

Dheir agus thí ſicid bliadhan ó ſoin ní raibh i bparóiſde na Tuatha acht péipeul go raibh dion air i n-ineadh fliuine. Ir dócha go raibh an ſgéal céadna le h-innſint timcioll an cuid ir mó de péipeulaibh na h-Éireann leith-céadh bliadhan ó ſoin—acht ní daineann ré reo le m' ſgéal-ſa.

Do bíodh annsa' tréimhse ro phéimire sínte corr an falla. Ní raibh 'sa pharóiste aon phéimire eile cóir mór leis, agus 'nuair a bíodh na feirmeóirídhe a' cur tuighe ar a gcuid cocaídhe stóir agus stácaídhe 'san fóghmar bíodh a' t-an-éiliom ar phéimire mór an tsagairt, agus is iomdha pic phátaí agus púnt oilna a fuair Dunchadh an Chléirigh a dtaobh iarracht' a' phéimire.

Bí ro go mait go dtáinig lá gaoithe móire do sgiob an díon go léir de leac-taobh an tréipéil, 's an am céadna go raibh phéimire an tsagairt ag Seághan-na-Ceapaighe a' cur tuighe ar stáca.

'Na diaidh ro chuig an t-Athair Séamus óghuighadh do'n Chléireach gan an phéimire a leigean amach ar an réipeul acht amháin cun dóighteáin a múchadh, nó cun tighe a coraint ó beit fuadaighte.

Do lean Dunchadh óghuighadh an tsagairt ar feadh bliadhna. Nuair a chuaidh ré amach a' bailiúghadh "codha an Chléirigh," timcioll na Samhna, ní raibh a cairn phátaí coimh mór, ná oiread méid 'na chuid oilna a'r do bíodh 'r na bliadhantaibh roimhe sin.

Nuair 'bí na cocaídhe stóir o'á ndéanamh. an dara bliadhain bí an phéimire 'á tabhairt amach a gan fios do'n tsagairt, acht fé gearaibh thoma, é cur ar n-air tráchnóna Dé Sathairn, a righe a'r go mbéadh ré le feirsint ag an Athair Séamus ar maidin Dé Domhnaigh.

Bí ro go maith, agus ní raibh go h-olc, mar deir a' seanfocal. Acht táinig Lá Domhnaigh ná raibh an phéimire sínte mar ba ghnátha leis, corr an falla, agus daoine ar a leac-ghlúinibh a' pairtheóireacht le n-a air, nó 'na ruidhe air, an fairo a bíodh an seanmóin ar siúbhal.

Bí a chroídhe ar crith i nDunchadh bocht, agus is beag an iongnadh san.

Fairo 'bí an t-Aifrionn 'á rádh tug ré cat-rúil fíor ar an áit go mbíodh an phéimire sínte. Nuair a connaic ré taobh an falla folamh, gan duine, gan

daoine, 'dúdairt sé leis féin "Táim croćta anois nó riamh," agus d' fiosraigh an t-Athair Séamus amach cun seanmóin a tabairt uaidh, adubairt sé:—

"Léigimid a Soirséal a' lae inniu" (agus a' nóimiot céadna a' seućaint síos ar an áit go mbíodh an dréimire) "Cé dóigh a' dréimire bí ann fúd síos?"

Ní gádh a innsint gur ćrom na daoine ar gáiride. Do lean Dunćadh a beit mar ćléireach go lá a báis, agus is fada 'na diaidh sin do bíodh trácht ar "Soirséal a' Dréimire."

Druimín.

Ó Searsa ua Donnćadha an Gleanna.

Sráinéisín, .i. mearán, a bí ag Searsa Caol ua Donnćadha Gleanna Fleisge, agus Druimín dob 'eadh a ćóm-ainim. Do tarla go raibh cruach aidhair d'á h-aitheánamh sa n-iothlainn agus go raibh an sráinéisín ag srao-fiadhach ar na lućaibh. Do léim ceann de na lućaibh, ag teićeadh ó'n gcat, isteach i mbéal an sráinéisín agus do tachtadh é. Do sinne Searsa a ćluiće caointe mar a leanas.

Is bronach mo ćoćt
Go tuisteach a'm slad,
Is cró-lag mo ćoisi,
Is deórach mo dearć.

Ni't suinneamh am' ćois,
Mo sproisid is lag;
Dá n-itinn-se torc
Ni muisisinn ceasc.

Is nimneach mo gol
Is coimheach mo ćneadh;
Ag caoineadh mo ćon
Is ciocrach mo sgéadh.

I sgeólaib na sgol,
I reóidib ná rean,
I gceólaib na gcnoc,
Is só beag mo gean.

Mo coileán gan baoi!
Mo greadán a bái!
Mé am' donán d'á éis
Ag geadán mo cáis.

Nios cúcail a colg
I súgrad na realg;
Da lúthmar a los
I lúbaib na leabg.

Is ruathrac go moc
Do gluairead amac,
Go ruatad a corp
Ni fuarad a cab.

Dob' uallac a cor
Ag sguabad na sgart,
Ag ruagad na lon
A' bruacaib a nead.

I ndoirid an Roir
Ná i gCuimin na gCnoc
Ni imtiginn dom' cuis
Gan Druimin le m' coir.

I gCatair na gCloc,
Os leacain na leact,
I brairiaid mo con
Do caitinn mo seal.

Tan luiginn ar mo leis
Do sinead le m' air,
A dlaoite dom' deis
Do cosnamh le m' bais.

Da dearg-ruadh a chroidh
Gé 'r daingean a neart;
Da neamh-chlaoidhte a chrot
Ag caraoibh le cath.

Ni thaobadh an torc,
Do dhéarad an dearc;
Ni phianadh an bhroc;
Do chiapadh an t-arc.

Ni chuicead an miol;
Do chlipead an t-uan;
Ni lingead tar linn;
Do thuiteadh fa luaith.

Mo choileán nior b'óg,
Ir diombádach a chrioch;
Gé 'r giodánta a glór
Nior dhiogbáil a ghniomh.

Do fheamnuig an luch
'Na dhannoal irteach,
Da gheanncadh a fmuit
I dteannta ag an gcat.

A thuitim le luich!
Ir mirde mo fhadh.
Dob' uraidhe a dhul
Dá dtuiteadh le cath.

Le huile go moch
Do fhiteas amach,
Gur lingeas fa loch
Nior fhilleas irteach.

Ir ciach liom a chruit
A chiabh 'gur a ailt
Ag fiadhaibh an chuic
D'á fhiallach le h-airc.

* * * *

Mo lorán sur éas
Nior fraván a fróis;
Mo leanán, mo léan!
Mo meangán, mo bhón!

Ceangal.

Ir bhónaċ mise 'r ni h-ionsnaḋ mé thíu tréiṫ,
I ndeoiġ mo ċuṗaiḋ ḃa mhinic i ngniomṫaiḃ éaċt;
Ciḋ mór mo ċuiṗe ni ċuiṗim ar Dhuimin bhéas,
'S ir leór de ċiubairt a tuiṫim le luiṫin léiṫ!

nior b'ós, who had sense; "was not born yesterday." a dul, his departure. meangán, a beguiler.

"LET YE SPAKE ENGILISH AND BE DACENT."

ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

A Dhaoine,

Táim cun cómhairle dur learna caḃairt daoiḃ. Cím go bfuil ana dúil agaiḃ fa dtreana cainnt sin a fuarḃaḋair ó n-dúr sinsear. Ni'l aon mhaiṫ fa dtreana cainnt sin. Ni'l aon mheas anoir ar aon duine ná labhran an Béarla bhéas galánta so a táinig cúgainn anall ó Sasana. Nuair a ḃuailfiḋ duine umat fa ḃóṫar má deirean tú leis, "Dia 'r Muire duit," mearfaiḋ sé ná fuil ionat ach cáḃóg, ach má deirean tú leis "Hoo-dee-doo," mearfaiḋ sé láiṫreach gur duinuasal tú. Cad é an mhaiṫ duit ḃeiṫ aḋ' beaṫaiġ muna mbéiḋ meas éigin ort! Ni'l aon mheas anoir ar an t-é a labhran an Ghaoluinn. Nuair a ṫéiḋean duine anonn go h-America, muna bfuil a fios aige i gceart conus "I guess" do ráḋ tré n-a fhóin mearaiḋ na h-Éireannaiġ eile ṫall gur cáḃóg é agus bíḋ riad ag magaḋ fé, agus, má fáimiġean gaol a ḃeiṫ ag aoinne acu leis, féanaiḋ riad an gaol. Má deir sé, "ó dear," bíon fgeapta gáire acu uime

nuaiṙ ná déaṙfaḋ ṙé, "down south." Má ṫṙáċtan ṙé aṙ "deiṙe an ṙóṡṁaiṙ ṙeo ċúṡainn," bíon ṙcoṁ aṙ na h-Éiṙeanaiṡ ṡile nuaiṙ ná déaṙfaḋ ṙé "next fall." Ní'l aon ṡnó ṡo h-Ameṙica aṡ ḋuine ná ṙuil ábalta aṙ "Hoo-dee-doo" ḋo ṙáḋ, aṡuṙ "down south," aṡuṙ "next fall," aṡuṙ iaḋ ḋo ṙáḋ ṫṙé n-a ṙṙóin amaċ ṡo bṙeáṡ caoċ-ṙṙónaċ binn; maṙ ṙeo ṙeuċ, "Hoo-dee-doo," "down south," "next fall."

Siní an ċaint iṙ ceaṙt ḋaoiḃ ṙoṡluim aṡuṙ ní h-í an Ṡaoḋuinn. Ṡlacaiṡ mo ċóṁaiṙle aṡuṙ déanṙaiḋ ṙiḃ ḃúṙ leaṙ. Let ye spake Engilish and be dacent. Let ye all take patthern by me and ye'll spake dacent. Twhin any von will spake Aḋṙiṙ (Irish) ti ye, let ye say "I hoven't any Aḋṙiṙ."

An ṙeaṡṙa.

A Ḋaoine,

A' ḃṙuil ṙiṙ aṡaiḃ cé 'tá anṙo aṡaiḃ? Iṙ miṙe an Ṡaoḋuinn. Éiṙiṡ liom ṡo ciúin aṡuṙ neóṙṙaḋ mo ṙṡéal ḋaoiḃ. Ḃíoṙ-ṙa lá aṡuṙ ḃa ṁóṙ le ṙáḋ mé i n-Éiṙinn. Ḃí mo ṙmaċt aṡuṙ mo ċumaṙ aṙ ṙuiḋ na h-Éiṙean ṡo léiṙ. Iṙ mé ċuṡaḋ cóṁáċt ḋo ṙíṡṫiḃ Éiṙean, ṙiṙ ṫ'á ṫṙaoiṫiḃ, eólaṙ ṫ'á ṙaoiṫiḃ, ciall ṫ'á bṙeiṫeaṁnaiḃ. Iṙ miṙe a ċuiṙeaḋ ṙéiṫ ṙiliḋeaċta i bṙiliḃ na h-Éiṙean, binneaṙ 'na nḋántaiḃ, ceól 'na ṅṡúṫanaiḃ, ṙuinneaṁ 'na ṡcaint, ṙaoḃaṙ aṙ a n-aoiṙ-ċaiḃ. Iṙ miṙe, ṫré naoṁ ḃoil aṡuṙ ṫré ṁóṙ-ṁaiṫeaṙ Ḋé, a ċuiṙ neaṙt i ṡcṙoíḋe Naoiṁ Ṗáṫṙaiṡ aṡuṙ a ċuiṙ bṙiaṫṙa bṙíṡṁaṙa buaċaċa 'na ḃéal ċún Cṙeiḋiṁ na ṙiṙinne ḋo eṙaoḃṙṡaoileaḋ i n-Éiṙinn. Iṙ miṙe, ṫré ṡṁáṙtaiḃ Aonṁic Ḋé, a ṫuṡ ṡneim ḋo'n Ċṙeiḋeaṁ ṙan i ṡcṙoíḋċiḃ Ṡaoḋal, ṡneim náṙ boṡaḋ ṙiaṁ ó ṙin, ṡo ḋtí ṡuṙ boṡaḋ mo ṡneim-ṙe ṙéin aṙ ċṙoíḋ-ċiḃ Ṡaoḋal.

Ó, a Ḋaoine, táim laṡ ṡo leóṙ inḋiu! Táiḋ mo Ḋaoine ṙéin a'm ṙéanaḋ oṙ cóṁaiṙ an ḋoṁain. Ní h-áil leó a aḋṁáil ṡo bṙuil aiċne ná eólaṙ acu oṙm. Nuaiṙ a ḋeiṙ Aoiṁne leó ṡo naḃaṙ uaṙal ṫamall aṡuṙ

gur ceapt dóib feuchaint am' diaig agur uraim éigin a thairbeáint dom, an bfuil a fior agaib, a daoine, cad é an freagra a geibteap uatha? Ni'l acu le ráb ach "Cad é ar mhait anoir í!" Nuair airigim an freagra ran ag teacht uatha tagan toct agur brón ar mo chroidhe. Ni mar geall orm féin ar fad a thagan an toct agur an brón ran orm, ach mar geall orthu-ran leir. Tugadar druim láimh liom-ra, nuo nár tugadh riamh i n-Éirinn roimhe rin, agur dob' uraidhe é dá mbéadh nuo fógantha am' ineadh acu. Tugadar druim láimh liom-ra agur ni'l am' ineadh anoir acu ach an dreabhuiol cainte ir measa agur ir grámhe agur ir tiubairtige ra domhan. Ruo boct fuarach ireadh é. Ni'l ann ach drioduar, drioduar Sacr-Béarla. Tá an Béarla ran féin dona go leór, ach tá an donur ar fad ar an ndrioduar ro atá d'á féidhe anoir ar fuid na h-Éireann. Ni Béarla é agur ni Gaoluinn é. Ni cainc ná cómhrádh é. Ni'l ciall ná meadhar ná tuirgint leir. Má bíon fmaointe móra maithe i n-a aigne ag duine ni féidir dó iad do chur i gcéill do dhuine eile leir an ndrioduar Béarla ran ach oireadh agur dob' féidir do dhuine uirge choimeád i gcrichadar nó bó do cheangal le rúgán fheadhtaig.

D'aithgeabhair an cailleach ran ag caint, d'aithgeabhair an chómhairle thug sí dúinn. Ir tiubairteach an chómhairle í. Tá an cailleach ran ag tabhairt na cómhairle rin dúinn le fada. Taithean a cainc féin leir an aral. Taithean a gcainc féin leir na géana. Dá dtugadh an t-aral cómhairle dúinn déarfadh ré gan amhras ná fuil cainc ra domhan ir binne ná ir bhreágtha 'ná "Ó-í-ó," ach go ndéanfaí é feinnt thíd an fhóin. Tá "Ó-í-ó" an arail an uile bhúire chóm maith agur chóm ciallmhar mar chainc le "Hoo-dee-doo" na caillige rin.

Ach tá muintir na h-Éirean ag éirteacht leir an gcailliug le fada agur tá mórán d'á cómhairle glacaithe acu. Táid riad i n-ár dtimpal, ar an aonach, ar an margadh, i riopa an éadaig, ag Airfrean an Domhnaig, agur i n-ineadh "Dia 'r Muire dhaoib,"

nó "Dail ó Dia oraib," nó "Go mbuanuigid Dia dú," ni'l 'ná mbéal acu ac "Hoo-dee-doo" an arail. Nuair a téidean dreallán acu anonn go h-Americe ir doic leir go bruil ré cómh h-uaral leir an bPreiridenc má tagan leir "down south" do rád thé n-a fhóin!

Ni h-é rin féin an ceann ir mesra dé. "Ir olc an t-eun a failigean a nead." Ni'l focal le fágail, ó mairdin go h-oíde, amac a' béal aoinne der na "Hoo-dee-doos" ran, am' taob-ra, ac "Fot good is it now?" "Cad é an mait anoir í?"

Ná cheidig iad, a Daoine. Tugadar a n-éiceac. Táim cómh mait anoir agus dior fiamh, diod ná fuilim cómh láidir. Iad féin atá gan mait. An dríodar Déarla ro a cleactadar le déanaige níor fág ré aigne ná éirim ná tuirgint ná ciall acu. Gan amhar iriad flioct na rinreap uaral iad, ac níor fág an dríodar Déarla ran aon mear acu orta féin ná ar a rinreap ná ar aon nid a bain leó fiamh. Ni'l umárd raogalta ná fuilingeóc' an duine níor túirge 'ná fuilingeóc' ré cailleamhaint a meabrac. Agus ni'l daonaide ir mó go mbíon truag agá cómharranaib dó 'ná an duine doct gur b'é toil Dé a meabair raogalta do tógaint uaid. Siné an t-olc atá imeallta ag an ndríodar Déarla ro ar flioct na rinreap uaral n-a raib aicne agam-ra orta i n-Éirinn fadó. Ac, a Daoine na n-áran, ni'lid riad imcigte ar fad ó leigear fór, diod gur geall leir doib. Ir féidir iad do leigear fór. Agaib-re atá iad do leigear, a Daoine. Nuair aireócaid rib fearda "Hoo-dee-doo," agus "Bai Jove," agus "'Mornin'," agus "Foin dee," ag teact amac ar na béalaib gan rgot, labraid amac go h-árd agus go dána, agus tugaid "dríodar!" "dríodar!!" "dríodar!!!" orta, go dtí go scuirfid corp náire fiacaib orta iompáil orm-ra airír.

CAOINEADH AIRT UÍ LAOGHAIRE.

Eibhlín Dubh ní Chonaill fo chan,

Ag caoineadh Airt uí Laoghaire .i. a fear, do lámhadh ar inse Carraige an ime le feill-beart Gall.

I.

Mo ghrádh go daingean tú!
Lá d'á bfeaca tú
Ag ceann tíghe an mharghaidh,
Tug mo phúil aire duit,
Tug mo chroídhe taitneamh duit;
D'éaluigheas óm' athair leat
A bhfad ó bhaile leat.

II.

Is damh-sa nár b' athuirreach.
Do chuiris gan dearmhad
Páirlús d'á gealadh dam,
Rúmana d'á mbreathadh dam,
Bádúr d'á dheargadh dam,
Dhíc d'á gceapadh dam,
Rórta ar bheairiu dam,
Mairt d'á leagadh dam,
Cóir mhaith leapthan dam,
Codladh i gclúmh lachan dam,
Go dtigeadh an t-eadarfhuit,
Nó tar 'éis dá dtaitneadh liom.

III.

Is cuimhin le m' aigneadh,
An lá bheágh earrais úd,
Gur bheágh tigeadh hata duit,
A's banda óir tarrainghe air.
Claidheamh cinn airgid ——
Lámh dear chalma ——
Rompráil bhagarthach ——
Fíor-chriteagla
Ar námhaid chealgach ——

Tú i gcóir cun falamacht',
'S eadh caol ceann-fionn fút.
D'úmluigiodh Sacramaig
Síor go talamh duit,
'S ní mar mhaithe leat
Ach le h-aon-chorp eagla,
Gid gur leó a caitheadh tú
A mhúirnín m' anama.

IV.

A mharcaig na mbán-ghlac!
Ir maith thigeadh diorán duit
Daingean faoi cháimbric,
A'r hata faoi lára,
D'éir teacht duit tar fáile.
Glantaoi an tsráid duit,
A'r ní le gnádh duit,
Ach le h-an-chuid gnáine ort.

V.

Mo chara tú go daingean!
A'r nuair thiocfaidh chugam abhaile
Conchubar beag an cheana
A'r Fear ua Laoghaire, an leanb,
Fiafróchaid diom go tapaidh
Cár fágbhas féin a n-athair.
'Neósad dóibh faoi mhaith
Gur fágbhas i gCill na Martar.
Glaodhfaid air a n-athair,
'S ní beidh fé acu le freagairt.

VI.

Mo chara 'r mo ghamhain tú!
Gaol larla Antroma
A'r Bharraig ó'n Amcoill
Ir breagh thigeadh lann duit,
Hata faoi bannda,
Bhróg chaol ghallda
A'r culaidh de'n abhar
A fhíorthaoi thall duit.

VII.

Mo chara tú go daingean!
Nior chreideas riamh doo' mharbadh,
Gur táinig cugham do chapall,
'S a rrianta léi go talamh,
A'r fuil do chroidhe ar a leacain
Siar go d'iallaid ghleanta
I n-a mbiteá id' fuidhe 'r id' fhearaibh.
Thugar léim go tapaidh,
An céad léim ar an gcnairte,
An dara léim ar an dtairrigh,
An trioghadh léim ar do chapall.

VIII.

Do buaileas go luath mo bara,
'S do baineas ar na feadhaibh
Comh maith agus bi fé agam,
Go bruaras romham tú marbh
Coir tuirin irrul aitinn,
Gan pápa gan earbog,
Gan cléireach gan fagart
Do léigheadh ort an traoilm,
Ach reanbean chrionna chaithte
Do leag ort beann d'á falluing——
Do chuid fola leat 'n-a rraithibh.
'S nior fanas le h-í ghlanadh,
Ach í d'ól ruas lem' barraibh.

IX.

Mo ghrádh tú agus mo thaitneamh!
Éirigh ruas id' fhearaibh,
A'r tar liom féin a baile,
Go gcuirfeam mairt d'á leagadh,
Go nglaodam ar Cóirin Fairrinn
Go mberid againn ceól d'á rrreagadh,
Go gcóireóchad duit-re leabadh
Faoi bhrataibh mine gheala,
Faoi chuilteanna' bheaghta bheaca,
A chuirfid tear thé d' ballaibh
I n-iochad an fuachta ghlacair.

* * * * * *

X.

Mo chara go buan tú!
Ná creid-re uathadh
An coghar a fuarais,
Ná'n ghéal fear fuath
Gur a chodladh do chuadar-ra.
Nior throm ruan dam,
Ach bí na leinbh ró-bhuadhartha
'S do theartuighear-ra uatha
'Gá gcur chun ruaimhnis.

XI.

A dhaoine, ná h-éirtidh
Le racairneacht éitigh.
Ní'l aoin-bean i n-Éirinn
Do finfeadh a taobh leis——
Do béarad trí laogh dó——
Ná fagad le craochaibh
I ndiaidh Airt ui Laoghaire
Atá annsa thraochta
Ó mhaidin inné agam.

XII.

A Mhuirisín, léan ort!
Fuil do chroidhe d'éag leat!
Do fúile d'á gcaochadh!
Do ghlúine d'á raobadh!
Do mharbair mo laogh-sa,
'S gan aoin-fear i n-Éirinn
A ghreadfad na p'léin leat.

XIII.

Mo chara tú 'r mo fearus!
Och! éirigh suas chugham, 'Airt,
Léim go luath ar t'each;
Éirigh go Magh Thomta irtheach,
'S go h-Inis-Geimhleach buidh dearg:
Buidéal fiona id' ghlaic,
Mar a mbíodh i rúm do dhaid.

XIV.

M'fhada-chreach léan-ghuirt,
A mharcaigh na bréidh-ghlas,
Ná fhabhair-fa thaobh leat
Nuair lámhadh na p'léin leat.
Mo chreach ghéarr-chúiseach
Ná fhabhair air do chúlaibh
Nuair lámhadh an púdair,
Go ngeabhainn é im' chum dearg,
Nó i mbeinn mo ghúna,
'S go leighfinn ceann fiúbhail leat,
Ó'r tú b'fhearr leighint chúcha.

XV.

Mo chara tú 'r mo fhearr-mhaoin!
Ir ghránna an chóir í reo a chim
Le cur anoir air ghairgidheach——
Comhra agus cairín!
Ar chrobhaire an deagh-chroídhe!
A bhiodh ag iarghaireacht ar ghlaisdibh
Agus ag ól ar hallaibh,
I bhfarradh mná na ngeal-chioch.
Och! mo mhíle mearaidhe
Mar chaillir do tachuighe!

XVI.

Ghreadadh chughat agus dít!
A Muirir ghránna an fhill,
A bhain díom féin mo chéadar,
Achain mo leanbh gan aoir!

* * * * * *

XVII.

Mo ghrádh tú 'gus mo thaitneamh!
Nuair ghabair ámach an geata
D'fillir tar n-air go tapaidh;
Do pógair do dhír leanbh,
Do pógair mire ar bharra bairre,
Dúbradhair, "A Eiblín! éirigh id' fhearaibh

Go luaimneach a'r go tarraidh,
Agus cuir do ghnó cun tairge.
Táim-se ag fágbáil an bhaile,
'S ní móide go dheó go gcarrfainn."
Ní rinnear deo' cainnt ach magadh:
Bíodh 'gá rádh liom go minic dheana.

XVIII.

Mo chara tú 'r mo chuid!
A mharcaigh an chlaidhimh ghil
Éirigh ruar anoir.
Cuir umat do chulaidh
Éadaigh uarail ghlain.
Cuir orrt do bhéadar dubh.
Tarruing do láimhnibe umat.
Siúd i n-airde t' fuir.
Sin í do láir amuigh.
Buail an bóthar caol úd roir,
Mar a maolóchaid rómat na tuir,
Mar a gcaolóchaidh rómat an fruth,
Mar a n-úmlóchaid rómat mná 'r fir,
Má tá a mbéarla féin acu,
'S ir baoghlach liom ná fuil anoir.

XIX.

Mo ghrádh tú 'gur mo chumann!
'S ní h-é a bhuair bár deo' cineadh,
Ná bár mo thriúir chloinne,
Ná Domhnall mór ua Conaill,
Ná Conall a báthaigh an tuille,
Ná bean na ré mbliadhan bhfichead
Do chuaidh anonn tar uirge,
Ag cáirdearuigeacht le rígthibh,
Ní h-iad go léir atá agam
Le h-uchán cléibh d'á ngairm,
Ach Airt ua Laoghaire an oinigh,
Airt na gruaige finne,
Airt an bhuadha 'r an mhirnigh,

Marcach na lárach doinne,
D'á bainc aréir d'á donnaib
Ar Inse Carraig' an Ime——
Nár mairid sí a h-ainm ná a sloinneadh!

XX.

Mo shráid tú a'r mo mhúirnín!
Dá dtéideadh mo sgaoth cun cinn
Go Doire Fionáin mór larcior,
'S go Ceapluing na n-uball mbuide,
'S iomda marcach éadtrom sgroide
'S bean haincharrúra bán gan timeal
A béadh annsa gan mhoill
Ag sol or cionn do chinn,
A Airt ui Laoghaire an ghnim.

XXI.

Mo shráid tú agus mo rún!
Táid do sracai ar a mbonn,
Táid do ba buide d'á gcrúdh,
'S ar mo chroide atá do cúma,
Ná leigirfeadh cúige Mumhan,
Ná Gaibnide Oileáin na bFionn:
Go dtiocfaidh Airt ua Laoghaire cugam,
Ni sgaipfidh air mo Cúma,
Atá i lar mo chroide d'á brúdh,
Dúnta suar go dlúth,
Mar béadh glar a béadh ar crúnc,
'S go nagadh an eochair i múgha.

XXII.

Mo shráid 'r mo laoch tú
A Airt ui Laoghaire
Mic Conchubair, mic Ceadaigh,
Mic Laoiris ui Laoghaire,
Aniar ó'n nGaoithe,
'S anoir ó'n gCaol-chnoc,
Mar a bráraid caora
A'r cnóa buide ar géagaib

A'r ubla 'n-a fladdaibh
'n-a n-am féinigh.
Cáit b' iongnadh le h-aon'ne
Dá larad Uilliam Laoghaire
Agus Béal-Átha-'n-Ghaorthaigh
'S an Guagán naomhta,
I ndiaidh marcaigh na péidh-ghlac
An fiaghuidhe gan trua6ach,
Do teagadh cugham d' aon-nidh
Ó'n nGleanaigh ar faodar,
Nuair fadairidh caol-coin——
Ó! a marcaigh na gcliaon-florgh,
Cad d'imthigh aréir ort?
Oir do faoilear féinigh
Ná mairbeó6ad an faoghal tú
Nuair ceannuigear duit éideadh.

XXIII.

Mo ghrádh 'r mo rún tú!
'S mo ghrádh mo cholúr geal!
Gidh ná tánag-sa cughat-sa
'S nár cugar mo thriúr liom,
Nior cúir náire rúd liom,
Mar bíodar i gcumhangtha6t,
I reómraidhibh dúnta,
'S i gcomhnaidh cumhanga,
I gcodladh gan múrgailt.
Muna mbéadh an bolgach
A'r an bár donn6a,
'S an fiadhnar fhotuighte,
Béadh an marc-shluagh borb san
'S a shiantan d'á gcrothadh acu,
Ag déanamh fothraim,
Ag teacht dod' fhothraid
A Airt an bhiolláigh gil.

XXIV.

Mo ghrádh tú 'gur mo thaitneamh!
Gaol an mharc-shluaigh gairdh,
A bhiodh ar thaobh an ghleanna,

Mar a mbaintéa arta carad,
D'á mbreit irteach do'n halla
Mar a mbíod bórd ar leacad,
Fagbar d'á cur ar fgeanaib,
Muic-feóil nórta d'á gearradh,
'S caoin-feóil ná coimheódfaidhe a h-earna,
Mar a mbíod coirce cruacach
A bainfeadh fiuch ar eachaib
Capaill gruagach' feangha
'S buachaillí 'n-a n-aice
Ná bainfidhe díol ar a leabaid
Ná ar forfuigeacht a gcapall,
D'á bfanaidír ann feachtmain.

XXV.

Mo cara 'r mo laoch tú!
'Seo airling them' néallaib
Do finneadh aféir dam
Ar leabaid im' aonar——
Gur chíon an Gaoidha——
Gur cuit ár gcúirt aoidha
Nár fan fhiotal id' chaol-coin,
Ná binnear id' éanaib,
Nuair fuarad tú thaoctha
Ar lár an tréidhe amuigh,
Gan fagart gan cléireach,
Ach fean-bean aorta
Do leac beann d'á bhéid ort,
Nuair fuaidead do'n chré tú
A Airt uí Laoghaire,
'S do cuid fola 'n-a fraodaib
I mbhollach do léine.

XXVI.

Mo gradh 'r mo fún tú!
Ir bneág cigead fúd duit,
Stoca cúig gcúl duit,
Buachair go glúin ort,
Capolín cúinneach,

A'r fuil go lúthmhar
Ar gillín fúgach,——
'S iomda ainnir mhod'ail mhúinte
Díod ag féachaint fá cúl ort.

XXVII.

Ní beid cadhp ar bhathar mo chinn
Ná léine chneir lem' thaoibh
Ná bhóg ar thráth mo bhuinn
Ná thorgán ar fhuaid mo chige,
Ná fhian leir an láir nduinn,
Ná caithfid mé le dhíge,
A'r faghadh anonn thar tuinn,
Ag comhnádh leir an ríg,
'S muna gcuirfid ionnam fuim,
Fillfead thar n-air arís
Ar bhodach na fola duibe,
A bhain díom féin mo bhuidean.

XXVIII.

A mhná beagha dubha an mhuilinn,
Gabhaim-se leath-thréal lib-re——
Díobair go léir ag fileadh.

XXIX.

Ghreadadh chroídhe chuaid ort,
A Sheágain mhic Uaithne,
Má'r bhfeadh a bí uait-re,
Nár thámig fám' thuairim.
Do thabharfainn duit mórchuid,
Macha dem' bhuaibh duit,
Caoirigh ag bheith uan duit,
Capall ghroídhe ghruagach,
Déanfadh tú fuadach
De dhuim na fuadh-chnoc
Lá do chuadhtain;
Nó cuiridh an duine uasail
Sid gur mhór an thruagh liom

I feicfinn chuar ort.
Mar 'fé fháidh na ndaoine
Gur b'olc an díol ort,
A buidhicín mhiolaigh!

XXX.

A mharcaigh na mbán-ghlac,
Ó leagadh do lámh leat,
Éirigh go dtí Dáibhinn,
An fhfhealaifin ghránna,
An fear caol-fhágach,
Agus bain de fáram
I n-ionad do láraċ
Agus úrdhú' do ghrádh' gil.
Gan a feirear 'n-a mbláth air!
Gan doċar do Mháire
Agus ni le ghrádh di.

XXXI.

Stadaidh anoir d' dúr ngol,
A mhná na fúl bhfliuch mbog,
Go bhfaghaidh Airt ua Laoghaire deoċ
Roimh é dhul irteach 'fa fgoil,
Ni h-ag foghlaim léighinn ná port
Aċ ag iomċar chlé agus cloċ.

An Gaedilg Ceart.

ó'n Athair Peadar ua Laoghaire.

Bí duine breóite i dtig tá. Cuireadh fios ar an ndoctúir. Táinig sé. Searaim é i bfiadhnaise na leapan.

"Cuir amach do teanga," ar seisean leis an nduine breóite. Do chuir.

"Numt!" arsa 'n doctúir, agus dhein sé a mhachnamh. "Tairbeáin do chuirle," ar seisean. Do bheicnig sé an chuirle.

"Numt!" ar seisean airis. "Ni'l aon teinneas ad' cheann, is dóca," ar seisean.

"Ó, tá, ana theinneas," arsa 'n duine breóite.

"Ni féadfaidh gan a beit," arsa 'n doctúir.

"Cad is dóich leat dó, a dhoctúir?" arsa 'n bean.

"Numt!" arsa 'n doctúir.

"Cad é an neoch ba cheart do thabairt dó, a dhoctúir?" arsa 'n bean.

"Siní an ceirt," arsa 'n doctúir.

"Ar mirbe bhaon biotáille thabairt dó?" arsa 'n bean.

"Ná bain le biotáille thabairt dó!" arsa 'n doctúir.

"D'féidir go maghadh bhaon fhíona go maith dó," arsa 'n bean.

"Má tugan tú fíon dó tá a phort seinnte," arsa 'n doctúir.

"Is dóca gur bhaon anaithe do héidteóchadh leis," arsa 'n bean.

"Anaithe!" arsa 'n doctúir. "Ac-iompáil a mhearrá a chur air!"

"Is dóca gur meadhg a chaithfeadh a thabairt dó," arsa 'n bean.

"Airiú cad é maith dó meadhg d'fhágail!" arsa 'n doctúir.

"Agus cad a thabharfadh dó, a dhoctúir?" ar sise.

Ði an ðoċtúip i gcpuaċ-cáp. Ni péadpaḋ pé cuimneamh ap aon ðeoċ eile aċ ap uipge.

"Tiocpaḋ ipteaċ ap ball," ap peipean,—agup d' imtig pé.

Do leanap péin amaċ é.

"A ðoċtúip," appa mipe, "d'oipfeaḋ ðom Gaoluing* d'foglaim. An gcómhaipleóċtá ðom Gaoluing na Múmhan d' foglaim?"

"Ná foglaim-pe Gaoluing na Mumhan," ap peipean; "ni'l aon mhaiṫ inti. Canmhaing ipeaḋ í."

"Ip ðóċa gup feappa ðom Gaeðilg Conaċtaċ d'foglaim, map pin," appa mipe.

"Ó, ná ðéin, ap do ðáp," ap peipean. "Ip canmhaint í pin leip, agup ip meapa í 'ná an Muimheaċap."

"Ip ðóċa," appa mipe, "go gcaiṫfeaḋ ðul ó ṫuaiḋ go Cúig Ulaḋ agup í d'foglaim ann."

"Ó, ná ðéin," ap peipean. "Tá Gaeðilg Cúig' Ulaḋ pó ċpapaiṫe ap pad. Cuipfeaḋ pí teimneap ad' ċopánaiḃ.

"Agup cá bpoglumóċad í, a ðoċtúip?" appa mipe.

"Numṫ!" ap peipean. "Gladiḋ cúgam amáipeaċ."

* Gaoluing is said throughout the South of Ireland.

NOTE.

THE NAME "O GROWNEY."

"Mulcrowney, a rare name, stands for Maol-Conghamna, contracted to Maol-C'n'amna. Mulcrowney is also connected with the name of the present writer, *and has for him, at least, a special interest.* Mac Conghamna is the present Mayo Gaelic form of the old tribe-name of the Cinél Cinnghamna. The name is now 'translated' Caulfield; this translation resulting from a curious and characteristic popular equation: Caulfield=Calf-head=Cinnghamna! Relatives of mine of the last generation, used, in writing only, the name Gaffney, as if their usual name was but a form of ó Gamna, or Mac Gamna. This tradition leaves the r unexplained. On the other hand, an old Irish-speaking neighbour of ours insisted that the name was 'the Irish of Caulfield,' a statement I could not understand until recently. The *original* is Mac Conghamna, shortened to Mac C'n'amna, Magramna."—*Father O Growney*, in the *Irish Ecclesiastical Record*, May and June, 1898.

So that poor Father O Growney is not an O at all, but a Mac. I suggested publicly on two different occasions to the Gaelic League to begin to write the name correctly, seeing that it so evidently and expressly had for *him* a special interest, if for no other motive. But there were and are others, one of which I pointed out, and surely no inconsiderable one, that, viz., going back to correctness means going back to intelligibility; but it sometimes undoubtedly looks as if intelligibility is suffered to escape being rated at its true significance in some aspects of the organisation, and no notice, or at all events no action was taken in regard to this now name of names in the Irish revival. This is surely a pity, but, fortunately, it can be remedied still. The name is very common about Ballyhaunis and Aughamore. It is pronounced 'Conghamna, the g of gamna never aspirated. That the Mac is often omitted is only what is done in such names as 'Carthy for MacCarthy, etc. It is 'Englished' "Caufle"; "Caulfield," of course among the more particular.

S. M. ó Ragallaigh.

[Dr. M. F. Cox, of Dublin, supplies an interesting point in this connection, from "Cambrensis Eversus," where the author quotes the topographical poem by Seaan o Duda'in, "in which he has inserted the families of better note, which Ireland anciently comprised within its limits." The enumeration begins with the Kingdom of Meath (Father O Growney's country), giving first its "king and dynasts," and then "the enumeration of the smaller septs or dynasts," in which appears the name of "Mac Caghamna, lord of Muintir Maelruna." Dr. Cox takes this to be simply the name Mac Conghamna with the substitution of r for n which is common after the letter c, as in Crocuban for Conchoban, croc for cnoc, etc., thus easily accounting for Father O Growney's "unexplained r," and pointing to the form Mac Conghamna as the only one into which it could have crept, the form which Father O Growney himself expressly calls "the *original.*"]

BOOKS IN IRISH

BY THE REV. PETER O'LEARY, P.P.

Séadna: a Tóruis go h-Eamhain. Æsop's Fables in Irish. [illegible] Part I. [illegible] Part II. [illegible] Part III. [illegible] Part IV. [illegible] Part V. [illegible] Part VI. [illegible] Part VII. [illegible] Part VIII. [illegible] Part IX. [illegible] Part X. [illegible] Part XI. [illegible] Part XII. [illegible] Part XIII. [illegible] Part XIV. [illegible] Part XV. [illegible] Part XVI. [illegible] Part XVII. [illegible] Part XVIII. [illegible] Part XIX. [illegible] Part XX. [illegible] Part XXI. [illegible] Part XXII. [illegible] Part XXIII. [illegible] Part XXIV. [illegible] Part XXV. [illegible] Part XXVI. [illegible] Part XXVII. [illegible] Part XXVIII. [illegible] Part XXIX. [illegible] Part XXX. [illegible] Part XXXI. [illegible] Part XXXII. [illegible] Part XXXIII. [illegible] Part XXXIV. [illegible] Part XXXV. [illegible] Part XXXVI. [illegible] Part XXXVII. [illegible] Part XXXVIII. [illegible] Part XXXIX. [illegible] Part XL. [illegible] Part XLI. [illegible] Part XLII. [illegible] Part XLIII. [illegible] Part XLIV. [illegible] Part XLV. [illegible] Part XLVI. [illegible] Part XLVII. [illegible] Part XLVIII. [illegible] Part XLIX. [illegible] Part L. [illegible] Part LI. [illegible] Part LII. [illegible] Part LIII. [illegible] Part LIV. [illegible] Part LV. [illegible] Part LVI. [illegible] Part LVII. [illegible] Part LVIII. [illegible] Part LIX. [illegible] Part LX. [illegible] Part LXI. [illegible] Part LXII. [illegible] Part LXIII. [illegible] Part LXIV. [illegible] Part LXV. [illegible] Part LXVI. [illegible] Part LXVII. [illegible] Part LXVIII. [illegible] Part LXIX. [illegible] Part LXX. [illegible] Part LXXI. [illegible] Part LXXII. [illegible] Part LXXIII. [illegible] Part LXXIV. [illegible] Part LXXV. [illegible] Part LXXVI. [illegible] Part LXXVII. [illegible] Part LXXVIII. [illegible] Part LXXIX. [illegible] Part LXXX. [illegible] Part LXXXI. [illegible] Part LXXXII. [illegible] Part LXXXIII. [illegible] Part LXXXIV. [illegible] Part LXXXV. [illegible] Part LXXXVI. [illegible] Part LXXXVII. [illegible] Part LXXXVIII. [illegible] Part LXXXIX. [illegible] Part XC. [illegible] Part XCI. [illegible] Part XCII. [illegible] Part XCIII. [illegible] Part XCIV. [illegible] Part XCV. [illegible] Part XCVI. [illegible] Part XCVII. [illegible] Part XCVIII. [illegible] Part XCIX. [illegible] Part C. [illegible] Part CI. [illegible] Part CII. [illegible] Part CIII. [illegible] Part CIV. [illegible] Part CV. [illegible] Part CVI. [illegible] Part CVII. [illegible] Part CVIII. [illegible] Part CIX. [illegible] Part CX. [illegible] Part CXI. [illegible] Part CXII. [illegible] Part CXIII. [illegible] Part CXIV. [illegible] Part CXV. [illegible] Part CXVI. [illegible] Part CXVII. [illegible] Part CXVIII. [illegible] Part CXIX. [illegible] Part CXX. [illegible] Part CXXI. [illegible] Part CXXII. [illegible] Part CXXIII. [illegible] Part CXXIV. [illegible] Part CXXV. [illegible] Part CXXVI. [illegible] Part CXXVII. [illegible] Part CXXVIII. [illegible] Part CXXIX. [illegible] Part CXXX. [illegible] Part CXXXI. [illegible] Part CXXXII. [illegible] Part CXXXIII. [illegible] Part CXXXIV. [illegible] Part CXXXV. [illegible] Part CXXXVI. [illegible] Part CXXXVII. [illegible] Part CXXXVIII. [illegible] Part CXXXIX. [illegible] Part CXL. [illegible] Part CXLI. [illegible] Part CXLII. [illegible] Part CXLIII. [illegible] Part CXLIV. [illegible] Part CXLV. [illegible] Part CXLVI. [illegible] Part CXLVII. [illegible] Part CXLVIII. [illegible] Part CXLIX. [illegible] Part CL. [illegible] Part CLI. [illegible] Part CLII. [illegible] Part CLIII. [illegible] Part CLIV. [illegible] Part CLV. [illegible] Part CLVI. [illegible] Part CLVII. [illegible] Part CLVIII. [illegible] Part CLIX. [illegible] Part CLX. [illegible] Part CLXI. [illegible] Part CLXII. [illegible] Part CLXIII. [illegible] Part CLXIV. [illegible] Part CLXV. [illegible] Part CLXVI. [illegible] Part CLXVII. [illegible] Part CLXVIII. [illegible] Part CLXIX. [illegible] Part CLXX. [illegible] Part CLXXI. [illegible] Part CLXXII. [illegible] Part CLXXIII. [illegible] Part CLXXIV. [illegible] Part CLXXV. [illegible] Part CLXXVI. [illegible] Part CLXXVII. [illegible] Part CLXXVIII. [illegible] Part CLXXIX. [illegible] Part CLXXX. [illegible] Part CLXXXI. [illegible] Part CLXXXII. [illegible] Part CLXXXIII. [illegible] Part CLXXXIV. [illegible] Part CLXXXV. [illegible] Part CLXXXVI. [illegible] Part CLXXXVII. [illegible] Part CLXXXVIII. [illegible] Part CLXXXIX. [illegible] Part CXC. [illegible] Part CXCI. [illegible] Part CXCII. [illegible] Part CXCIII. [illegible] Part CXCIV. [illegible] Part CXCV. [illegible] Part CXCVI. [illegible] Part CXCVII. [illegible] Part CXCVIII. [illegible] Part CXCIX. [illegible] Part CC. [illegible] Part CCI. [illegible] Part CCII. [illegible] Part CCIII. [illegible] Part CCIV. [illegible] Part CCV. [illegible] Part CCVI. [illegible] Part CCVII. [illegible] Part CCVIII. [illegible] Part CCIX. [illegible] Part CCX. [illegible] Part CCXI. [illegible] Part CCXII. [illegible] Part CCXIII. [illegible] Part CCXIV. [illegible] Part CCXV. [illegible] Part CCXVI. [illegible] Part CCXVII. [illegible] Part CCXVIII. [illegible] Part CCXIX. [illegible] Part CCXX. [illegible] Part CCXXI. [illegible] Part CCXXII. [illegible] Part CCXXIII. [illegible] Part CCXXIV. [illegible] Part CCXXV. [illegible] Part CCXXVI. [illegible] Part CCXXVII. [illegible] Part CCXXVIII. [illegible] Part CCXXIX. [illegible] Part CCXXX. [illegible] Part CCXXXI. [illegible] Part CCXXXII. [illegible] Part CCXXXIII. [illegible] Part CCXXXIV. [illegible] Part CCXXXV. [illegible] Part CCXXXVI. [illegible] Part CCXXXVII. [illegible] Part CCXXXVIII. [illegible] Part CCXXXIX. [illegible] Part CCXL. [illegible] Part CCXLI. [illegible] Part CCXLII. [illegible] Part CCXLIII. [illegible] Part CCXLIV. [illegible] Part CCXLV. [illegible] Part CCXLVI. [illegible] Part CCXLVII. [illegible] Part CCXLVIII. [illegible] Part CCXLIX. [illegible] Part CCL. [illegible] Part CCLI. [illegible] Part CCLII. [illegible] Part CCLIII. [illegible] Part CCLIV. [illegible] Part CCLV. [illegible] Part CCLVI. [illegible] Part CCLVII. [illegible] Part CCLVIII. [illegible] Part CCLIX. [illegible] Part CCLX. [illegible] Part CCLXI. [illegible] Part CCLXII. [illegible] Part CCLXIII. [illegible] Part CCLXIV. [illegible] Part CCLXV. [illegible] Part CCLXVI. [illegible] Part CCLXVII. [illegible] Part CCLXVIII. [illegible] Part CCLXIX. [illegible] Part CCLXX. [illegible] Part CCLXXI. [illegible] Part CCLXXII. [illegible] Part CCLXXIII. [illegible] Part CCLXXIV. [illegible] Part CCLXXV. [illegible] Part CCLXXVI. [illegible] Part CCLXXVII. [illegible] Part CCLXXVIII. [illegible] Part CCLXXIX. [illegible] Part CCLXXX. [illegible] Part CCLXXXI. [illegible] Part CCLXXXII. [illegible] Part CCLXXXIII. [illegible] Part CCLXXXIV. [illegible] Part CCLXXXV. [illegible] Part CCLXXXVI. [illegible] Part CCLXXXVII. [illegible] Part CCLXXXVIII. [illegible] Part CCLXXXIX. [illegible] Part CCXC. [illegible] Part CCXCI. [illegible] Part CCXCII. [illegible] Part CCXCIII. [illegible] Part CCXCIV. [illegible] Part CCXCV. [illegible] Part CCXCVI. [illegible] Part CCXCVII. [illegible] Part CCXCVIII. [illegible] Part CCXCIX. [illegible] Part CCC. [illegible] Part CCCI. [illegible] Part CCCII. [illegible] Part CCCIII. [illegible] Part CCCIV. [illegible] Part CCCV. [illegible] Part CCCVI. [illegible] Part CCCVII. [illegible] Part CCCVIII. [illegible] Part CCCIX. [illegible] Part CCCX. [illegible] Part CCCXI. [illegible] Part CCCXII. [illegible] Part CCCXIII. [illegible] Part CCCXIV. [illegible] Part CCCXV. [illegible] Part CCCXVI. [illegible] Part CCCXVII. [illegible] Part CCCXVIII. [illegible] Part CCCXIX. [illegible] Part CCCXX. [illegible] Part CCCXXI. [illegible] Part CCCXXII. [illegible] Part CCCXXIII. [illegible] Part CCCXXIV. [illegible] Part CCCXXV. [illegible] Part CCCXXVI. [illegible] Part CCCXXVII. [illegible] Part CCCXXVIII. [illegible] Part CCCXXIX. [illegible] Part CCCXXX. [illegible] Part CCCXXXI. [illegible] Part CCCXXXII. [illegible] Part CCCXXXIII. [illegible] Part CCCXXXIV. [illegible] Part CCCXXXV. [illegible] Part CCCXXXVI. [illegible] Part CCCXXXVII. [illegible] Part CCCXXXVIII. [illegible] Part CCCXXXIX. [illegible] Part CCCXL. [illegible] Part CCCXLI. [illegible] Part CCCXLII. [illegible] Part CCCXLIII. [illegible] Part CCCXLIV. [illegible] Part CCCXLV. [illegible] Part CCCXLVI. [illegible] Part CCCXLVII. [illegible] Part CCCXLVIII. [illegible] Part CCCXLIX. [illegible] Part CCCL. [illegible] Part CCCLI. [illegible] Part CCCLII. [illegible] Part CCCLIII. [illegible] Part CCCLIV. [illegible] Part CCCLV. [illegible] Part CCCLVI. [illegible] Part CCCLVII. [illegible] Part CCCLVIII. [illegible] Part CCCLIX. [illegible] Part CCCLX. [illegible] Part CCCLXI. [illegible] Part CCCLXII. [illegible] Part CCCLXIII. [illegible] Part CCCLXIV. [illegible] Part CCCLXV. [illegible] Part CCCLXVI. [illegible] Part CCCLXVII. [illegible] Part CCCLXVIII. [illegible] Part CCCLXIX. [illegible] Part CCCLXX. [illegible] Part CCCLXXI. [illegible] Part CCCLXXII. [illegible] Part CCCLXXIII. [illegible] Part CCCLXXIV. [illegible] Part CCCLXXV. [illegible] Part CCCLXXVI. [illegible] Part CCCLXXVII. [illegible] Part CCCLXXVIII. [illegible] Part CCCLXXIX. [illegible] Part CCCLXXX. [illegible] Part CCCLXXXI. [illegible] Part CCCLXXXII. [illegible] Part CCCLXXXIII. [illegible] Part CCCLXXXIV. [illegible] Part CCCLXXXV. [illegible] Part CCCLXXXVI. [illegible] Part CCCLXXXVII. [illegible] Part CCCLXXXVIII. [illegible] Part CCCLXXXIX. [illegible] Part CCCXC. [illegible] Part CCCXCI. [illegible] Part CCCXCII. [illegible] Part CCCXCIII. [illegible] Part CCCXCIV. [illegible] Part CCCXCV. [illegible] Part CCCXCVI. [illegible] Part CCCXCVII. [illegible] Part CCCXCVIII. [illegible] Part CCCXCIX. [illegible] Part CD. [illegible] Part CDI. [illegible] Part CDII. [illegible] Part CDIII. [illegible] Part CDIV. [illegible] Part CDV. [illegible] Part CDVI. [illegible] Part CDVII. [illegible] Part CDVIII. [illegible] Part CDIX. [illegible] Part CDX. [illegible] Part CDXI. [illegible] Part CDXII. [illegible] Part CDXIII. [illegible] Part CDXIV. [illegible] Part CDXV. [illegible] Part CDXVI. [illegible] Part CDXVII. [illegible] Part CDXVIII. [illegible] Part CDXIX. [illegible] Part CDXX. [illegible] Part CDXXI. [illegible] Part CDXXII. [illegible] Part CDXXIII. [illegible] Part CDXXIV. [illegible] Part CDXXV. [illegible] Part CDXXVI. [illegible] Part CDXXVII. [illegible] Part CDXXVIII. [illegible] Part CDXXIX. [illegible] Part CDXXX. [illegible] Part CDXXXI. [illegible] Part CDXXXII. [illegible] Part CDXXXIII. [illegible] Part CDXXXIV. [illegible] Part CDXXXV. [illegible] Part CDXXXVI. [illegible] Part CDXXXVII. [illegible] Part CDXXXVIII. [illegible] Part CDXXXIX. [illegible] Part CDXL. [illegible] Part CDXLI. [illegible] Part CDXLII. [illegible] Part CDXLIII. [illegible] Part CDXLIV. [illegible] Part CDXLV. [illegible] Part CDXLVI. [illegible] Part CDXLVII. [illegible] Part CDXLVIII. [illegible] Part CDXLIX. [illegible] Part CDL. [illegible] Part CDLI. [illegible] Part CDLII. [illegible] Part CDLIII. [illegible] Part CDLIV. [illegible] Part CDLV. [illegible] Part CDLVI. [illegible] Part CDLVII. [illegible] Part CDLVIII. [illegible] Part CDLIX. [illegible] Part CDLX. [illegible] Part CDLXI. [illegible] Part CDLXII. [illegible] Part CDLXIII. [illegible] Part CDLXIV. [illegible] Part CDLXV. [illegible] Part CDLXVI. [illegible] Part CDLXVII. [illegible] Part CDLXVIII. [illegible] Part CDLXIX. [illegible] Part CDLXX. [illegible] Part CDLXXI. [illegible] Part CDLXXII. [illegible] Part CDLXXIII. [illegible] Part CDLXXIV. [illegible] Part CDLXXV. [illegible] Part CDLXXVI. [illegible] Part CDLXXVII. [illegible] Part CDLXXVIII. [illegible] Part CDLXXIX. [illegible] Part CDLXXX. [illegible] Part CDLXXXI. [illegible] Part CDLXXXII. [illegible] Part CDLXXXIII. [illegible] Part CDLXXXIV. [illegible] Part CDLXXXV. [illegible] Part CDLXXXVI. [illegible] Part CDLXXXVII. [illegible] Part CDLXXXVIII. [illegible] Part CDLXXXIX. [illegible] Part CDXC. [illegible] Part CDXCI. [illegible] Part CDXCII. [illegible] Part CDXCIII. [illegible] Part CDXCIV. [illegible] Part CDXCV. [illegible] Part CDXCVI. [illegible] Part CDXCVII. [illegible] Part CDXCVIII. [illegible] Part CDXCIX. [illegible] Part D. [illegible] Part DI. [illegible] Part DII. [illegible] Part DIII. [illegible] Part DIV. [illegible] Part DV. [illegible] Part DVI. [illegible] Part DVII. [illegible] Part DVIII. [illegible] Part DIX. [illegible] Part DX. [illegible] Part DXI. [illegible] Part DXII. [illegible] Part DXIII. [illegible] Part DXIV. [illegible] Part DXV. [illegible] Part DXVI. [illegible] Part DXVII. [illegible] Part DXVIII. [illegible] Part DXIX. [illegible] Part DXX. [illegible] Part DXXI. [illegible] Part DXXII. [illegible] Part DXXIII. [illegible] Part DXXIV. [illegible] Part DXXV. [illegible] Part DXXVI. [illegible] Part DXXVII. [illegible] Part DXXVIII. [illegible] Part DXXIX. [illegible] Part DXXX. [illegible] Part DXXXI. [illegible] Part DXXXII. [illegible] Part DXXXIII. [illegible] Part DXXXIV. [illegible] Part DXXXV. [illegible] Part DXXXVI. [illegible] Part DXXXVII. [illegible] Part DXXXVIII. [illegible] Part DXXXIX. [illegible] Part DXL. [illegible] Part DXLI. [illegible] Part DXLII. [illegible] Part DXLIII. [illegible] Part DXLIV. [illegible] Part DXLV. [illegible] Part DXLVI. [illegible] Part DXLVII. [illegible] Part DXLVIII. [illegible] Part DXLIX. [illegible] Part DL. [illegible] Part DLI. [illegible] Part DLII. [illegible] Part DLIII. [illegible] Part DLIV. [illegible] Part DLV. [illegible] Part DLVI. [illegible] Part DLVII. [illegible] Part DLVIII. [illegible] Part DLIX. [illegible] Part DLX. [illegible] Part DLXI. [illegible] Part DLXII. [illegible] Part DLXIII. [illegible] Part DLXIV. [illegible] Part DLXV. [illegible] Part DLXVI. [illegible] Part DLXVII. [illegible] Part DLXVIII. [illegible] Part DLXIX. [illegible] Part DLXX. [illegible] Part DLXXI. [illegible] Part DLXXII. [illegible] Part DLXXIII. [illegible] Part DLXXIV. [illegible] Part DLXXV. [illegible] Part DLXXVI. [illegible] Part DLXXVII. [illegible] Part DLXXVIII. [illegible] Part DLXXIX. [illegible] Part DLXXX. [illegible] Part DLXXXI. [illegible] Part DLXXXII. [illegible] Part DLXXXIII. [illegible] Part DLXXXIV. [illegible] Part DLXXXV. [illegible] Part DLXXXVI. [illegible] Part DLXXXVII. [illegible] Part DLXXXVIII. [illegible] Part DLXXXIX. [illegible] Part DXC. [illegible] Part DXCI. [illegible] Part DXCII. [illegible] Part DXCIII. [illegible] Part DXCIV. [illegible] Part DXCV. [illegible] Part DXCVI. [illegible] Part DXCVII. [illegible] Part DXCVIII. [illegible] Part DXCIX. [illegible] Part DC. [illegible] Part DCI. [illegible] Part DCII. [illegible] Part DCIII. [illegible] Part DCIV. [illegible] Part DCV. [illegible] Part DCVI. [illegible] Part DCVII. [illegible] Part DCVIII. [illegible] Part DCIX. [illegible] Part DCX. [illegible] Part DCXI. [illegible] Part DCXII. [illegible] Part DCXIII. [illegible] Part DCXIV. [illegible] Part DCXV. [illegible] Part DCXVI. [illegible] Part DCXVII. [illegible] Part DCXVIII. [illegible] Part DCXIX. [illegible] Part DCXX. [illegible] Part DCXXI. [illegible] Part DCXXII. [illegible] Part DCXXIII. [illegible] Part DCXXIV. [illegible] Part DCXXV. [illegible] Part DCXXVI. [illegible] Part DCXXVII. [illegible] Part DCXXVIII. [illegible] Part DCXXIX. [illegible] Part DCXXX. [illegible] Part DCXXXI. [illegible] Part DCXXXII. [illegible] Part DCXXXIII. [illegible] Part DCXXXIV. [illegible] Part DCXXXV. [illegible] Part DCXXXVI. [illegible] Part DCXXXVII. [illegible] Part DCXXXVIII. [illegible] Part DCXXXIX. [illegible] Part DCXL. [illegible] Part DCXLI. [illegible] Part DCXLII. [illegible] Part DCXLIII. [illegible] Part DCXLIV. [illegible] Part DCXLV. [illegible] Part DCXLVI. [illegible] Part DCXLVII. [illegible] Part DCXLVIII. [illegible] Part DCXLIX. [illegible] Part DCL. [illegible] Part DCLI. [illegible] Part DCLII. [illegible] Part DCLIII. [illegible] Part DCLIV. [illegible] Part DCLV. [illegible] Part DCLVI. [illegible] Part DCLVII. [illegible] Part DCLVIII. [illegible] Part DCLIX. [illegible] Part DCLX. [illegible] Part DCLXI. [illegible] Part DCLXII. [illegible] Part DCLXIII. [illegible] Part DCLXIV. [illegible] Part DCLXV. [illegible] Part DCLXVI. [illegible] Part DCLXVII. [illegible] Part DCLXVIII. [illegible] Part DCLXIX. [illegible] Part DCLXX. [illegible] Part DCLXXI. [illegible] Part DCLXXII. [illegible] Part DCLXXIII. [illegible] Part DCLXXIV. [illegible] Part DCLXXV. [illegible] Part DCLXXVI. [illegible] Part DCLXXVII. [illegible] Part DCLXXVIII. [illegible] Part DCLXXIX. [illegible] Part DCLXXX. [illegible] Part DCLXXXI. [illegible] Part DCLXXXII. [illegible] Part DCLXXXIII. [illegible] Part DCLXXXIV. [illegible] Part DCLXXXV. [illegible] Part DCLXXXVI. [illegible] Part DCLXXXVII. [illegible] Part DCLXXXVIII. [illegible] Part DCLXXXIX. [illegible] Part DCXC. [illegible] Part DCXCI. [illegible] Part DCXCII. [illegible] Part DCXCIII. [illegible] Part DCXCIV. [illegible] Part DCXCV. [illegible] Part DCXCVI. [illegible] Part DCXCVII. [illegible] Part DCXCVIII. [illegible] Part DCXCIX. [illegible] Part DCC. [illegible] Part DCCI. [illegible] Part DCCII. [illegible] Part DCCIII. [illegible] Part DCCIV. [illegible] Part DCCV. [illegible] Part DCCVI. [illegible] Part DCCVII. [illegible] Part DCCVIII. [illegible] Part DCCIX. [illegible] Part DCCX. [illegible] Part DCCXI. [illegible] Part DCCXII. [illegible] Part DCCXIII. [illegible] Part DCCXIV. [illegible] Part DCCXV. [illegible] Part DCCXVI. [illegible] Part DCCXVII. [illegible] Part DCCXVIII. [illegible] Part DCCXIX. [illegible] Part DCCXX. [illegible] Part DCCXXI. [illegible] Part DCCXXII. [illegible] Part DCCXXIII. [illegible] Part DCCXXIV. [illegible] Part DCCXXV. [illegible] Part DCCXXVI. [illegible] Part DCCXXVII. [illegible] Part DCCXXVIII. [illegible] Part DCCXXIX. [illegible] Part DCCXXX. [illegible] Part DCCXXXI. [illegible] Part DCCXXXII. [illegible] Part DCCXXXIII. [illegible] Part DCCXXXIV. [illegible] Part DCCXXXV. [illegible] Part DCCXXXVI. [illegible] Part DCCXXXVII. [illegible] Part DCCXXXVIII. [illegible] Part DCCXXXIX. [illegible] Part DCCXL. [illegible] Part DCCXLI. [illegible] Part DCCXLII. [illegible] Part DCCXLIII. [illegible] Part DCCXLIV. [illegible] Part DCCXLV. [illegible] Part DCCXLVI. [illegible] Part DCCXLVII. [illegible] Part DCCXLVIII. [illegible] Part DCCXLIX. [illegible] Part DCCL. [illegible] Part DCCLI. [illegible] Part DCCLII. [illegible] Part DCCLIII. [illegible] Part DCCLIV. [illegible] Part DCCLV. [illegible] Part DCCLVI. [illegible] Part DCCLVII. [illegible] Part DCCLVIII. [illegible] Part DCCLIX. [illegible] Part DCCLX. [illegible] Part DCCLXI. [illegible] Part DCCLXII. [illegible] Part DCCLXIII. [illegible] Part DCCLXIV. [illegible] Part DCCLXV. [illegible] Part DCCLXVI. [illegible] Part DCCLXVII. [illegible] Part DCCLXVIII. [illegible] Part DCCLXIX. [illegible] Part DCCLXX. [illegible] Part DCCLXXI. [illegible] Part DCCLXXII. [illegible] Part DCCLXXIII. [illegible] Part DCCLXXIV. [illegible] Part DCCLXXV. [illegible] Part DCCLXXVI. [illegible] Part DCCLXXVII. [illegible] Part DCCLXXVIII. [illegible] Part DCCLXXIX. [illegible] Part DCCLXXX. [illegible] Part DCCLXXXI. [illegible] Part DCCLXXXII. [illegible] Part DCCLXXXIII. [illegible] Part DCCLXXXIV. [illegible] Part DCCLXXXV. [illegible] Part DCCLXXXVI. [illegible] Part DCCLXXXVII. [illegible] Part DCCLXXXVIII. [illegible] Part DCCLXXXIX. [illegible] Part DCCXC. [illegible] Part DCCXCI. [illegible] Part DCCXCII. [illegible] Part DCCXCIII. [illegible] Part DCCXCIV. [illegible] Part DCCXCV. [illegible] Part DCCXCVI. [illegible] Part DCCXCVII. [illegible] Part DCCXCVIII. [illegible] Part DCCXCIX. [illegible] Part DCCC. [illegible] Part DCCCI. [illegible] Part DCCCII. [illegible] Part DCCCIII. [illegible] Part DCCCIV. [illegible] Part DCCCV. [illegible] Part DCCCVI. [illegible] Part DCCCVII. [illegible] Part DCCCVIII. [illegible] Part DCCCIX. [illegible] Part DCCCX. [illegible] Part DCCCXI. [illegible] Part DCCCXII. [illegible] Part DCCCXIII. [illegible] Part DCCCXIV. [illegible] Part DCCCXV. [illegible] Part DCCCXVI. [illegible] Part DCCCXVII. [illegible] Part DCCCXVIII. [illegible] Part DCCCXIX. [illegible] Part DCCCXX. [illegible] Part DCCCXXI. [illegible] Part DCCCXXII. [illegible] Part DCCCXXIII. [illegible] Part DCCCXXIV. [illegible] Part DCCCXXV. [illegible] Part DCCCXXVI. [illegible] Part DCCCXXVII. [illegible] Part DCCCXXVIII. [illegible] Part DCCCXXIX. [illegible] Part DCCCXXX. [illegible] Part DCCCXXXI. [illegible] Part DCCCXXXII. [illegible] Part DCCCXXXIII. [illegible] Part DCCCXXXIV. [illegible] Part DCCCXXXV. [illegible] Part DCCCXXXVI. [illegible] Part DCCCXXXVII. [illegible] Part DCCCXXXVIII. [illegible] Part DCCCXXXIX. [illegible] Part DCCCXL. [illegible] Part DCCCXLI. [illegible] Part DCCCXLII. [illegible] Part DCCCXLIII. [illegible] Part DCCCXLIV. [illegible] Part DCCCXLV. [illegible] Part DCCCXLVI. [illegible] Part DCCCXLVII. [illegible] Part DCCCXLVIII. [illegible] Part DCCCXLIX. [illegible] Part DCCCL. [illegible] Part DCCCLI. [illegible] Part DCCCLII. [illegible] Part DCCCLIII. [illegible] Part DCCCLIV. [illegible] Part DCCCLV. [illegible] Part DCCCLVI. [illegible] Part DCCCLVII. [illegible] Part DCCCLVIII. [illegible] Part DCCCLIX. [illegible] Part DCCCLX. [illegible] Part DCCCLXI. [illegible] Part DCCCLXII. [illegible] Part DCCCLXIII. [illegible] Part DCCCLXIV. [illegible] Part DCCCLXV. [illegible] Part DCCCLXVI. [illegible] Part DCCCLXVII. [illegible] Part DCCCLXVIII. [illegible] Part DCCCLXIX. [illegible] Part DCCCLXX. [illegible] Part DCCCLXXI. [illegible] Part DCCCLXXII. [illegible] Part DCCCLXXIII. [illegible] Part DCCCLXXIV. [illegible] Part DCCCLXXV. [illegible] Part DCCCLXXVI. [illegible] Part DCCCLXXVII. [illegible] Part DCCCLXXVIII. [illegible] Part DCCCLXXIX. [illegible] Part DCCCLXXX. [illegible] Part DCCCLXXXI. [illegible] Part DCCCLXXXII. [illegible] Part DCCCLXXXIII. [illegible] Part DCCCLXXXIV. [illegible] Part DCCCLXXXV. [illegible] Part DCCCLXXXVI. [illegible] Part DCCCLXXXVII. [illegible] Part DCCCLXXXVIII. [illegible] Part DCCCLXXXIX. [illegible] Part DCCCXC. [illegible] Part DCCCXCI. [illegible] Part DCCCXCII. [illegible] Part DCCCXCIII. [illegible] Part DCCCXCIV. [illegible] Part DCCCXCV. [illegible] Part DCCCXCVI. [illegible] Part DCCCXCVII. [illegible] Part DCCCXCVIII. [illegible] Part DCCCXCIX. [illegible] Part CM. [illegible] Part CMI. [illegible] Part CMII. [illegible] Part CMIII. [illegible] Part CMIV. [illegible] Part CMV. [illegible] Part CMVI. [illegible] Part CMVII. [illegible] Part CMVIII. [illegible] Part CMIX. [illegible] Part CMX. [illegible] Part CMXI. [illegible] Part CMXII. [illegible] Part CMXIII. [illegible] Part CMXIV. [illegible] Part CMXV. [illegible] Part CMXVI. [illegible] Part CMXVII. [illegible] Part CMXVIII. [illegible] Part CMXIX. [illegible] Part CMXX. [illegible] Part CMXXI. [illegible] Part CMXXII. [illegible] Part CMXXIII. [illegible] Part CMXXIV. [illegible] Part CMXXV. [illegible] Part CMXXVI. [illegible] Part CMXXVII. [illegible] Part CMXXVIII. [illegible] Part CMXXIX. [illegible] Part CMXXX. [illegible] Part CMXXXI. [illegible] Part CMXXXII. [illegible] Part CMXXXIII. [illegible] Part CMXXXIV. [illegible] Part CMXXXV. [illegible] Part CMXXXVI. [illegible] Part CMXXXVII. [illegible] Part CMXXXVIII. [illegible] Part CMXXXIX. [illegible] Part CMXL. [illegible] Part CMXLI. [illegible] Part CMXLII. [illegible] Part CMXLIII. [illegible] Part CMXLIV. [illegible] Part CMXLV. [illegible] Part CMXLVI. [illegible] Part CMXLVII. [illegible] Part CMXLVIII. [illegible] Part CMXLIX. [illegible] Part CML. [illegible] Part CMLI. [illegible] Part CMLII. [illegible] Part CMLIII. [illegible] Part CMLIV. [illegible] Part CMLV. [illegible] Part CMLVI. [illegible] Part CMLVII. [illegible] Part CMLVIII. [illegible] Part CMLIX. [illegible] Part CMLX. [illegible] Part CMLXI. [illegible] Part CMLXII. [illegible] Part CMLXIII. [illegible] Part CMLXIV. [illegible] Part CMLXV. [illegible] Part CMLXVI. [illegible] Part CMLXVII. [illegible] Part CMLXVIII. [illegible] Part CMLXIX. [illegible] Part CMLXX. [illegible] Part CMLXXI. [illegible] Part CMLXXII. [illegible] Part CMLXXIII. [illegible] Part CMLXXIV. [illegible] Part CMLXXV. [illegible] Part CMLXXVI. [illegible] Part CMLXXVII. [illegible] Part CMLXXVIII. [illegible] Part CMLXXIX. [illegible] Part CMLXXX. [illegible] Part CMLXXXI. [illegible] Part CMLXXXII. [illegible] Part CMLXXXIII. [illegible] Part CMLXXXIV. [illegible] Part CMLXXXV. [illegible] Part CMLXXXVI. [illegible] Part CMLXXXVII. [illegible] Part CMLXXXVIII. [illegible] Part CMLXXXIX. [illegible] Part CMXC. [illegible] Part CMXCI. [illegible] Part CMXCII. [illegible] Part CMXCIII. [illegible] Part CMXCIV. [illegible] Part CMXCV. [illegible] Part CMXCVI. [illegible] Part CMXCVII. [illegible] Part CMXCVIII. [illegible] Part CMXCIX. [illegible] Part M. [illegible] Part MI. [illegible] Part MII. [illegible] Part MIII. [illegible] Part MIV. [illegible] Part MV. [illegible] Part MVI. [illegible] Part MVII. [illegible] Part MVIII. [illegible] Part MIX. [illegible] Part MX. [illegible] Part MXI. [illegible] Part MXII. [illegible] Part MXIII. [illegible] Part MXIV. [illegible] Part MXV. [illegible] Part MXVI. [illegible] Part MXVII. [illegible] Part MXVIII. [illegible] Part MXIX. [illegible] Part MXX. [illegible] Part MXXI. [illegible] Part MXXII. [illegible] Part MXXIII. [illegible] Part MXXIV. [illegible] Part MXXV. [illegible] Part MXXVI. [illegible] Part MXXVII. [illegible] Part MXXVIII. [illegible] Part MXXIX. [illegible] Part MXXX. [illegible] Part MXXXI. [illegible] Part MXXXII. [illegible] Part MXXXIII. [illegible] Part MXXXIV. [illegible] Part MXXXV. [illegible] Part MXXXVI. [illegible] Part MXXXVII. [illegible] Part MXXXVIII. [illegible] Part MXXXIX. [illegible] Part MXL. [illegible] Part MXLI. [illegible] Part MXLII. [illegible] Part MXLIII. [illegible] Part MXLIV. [illegible] Part MXLV. [illegible] Part MXLVI. [illegible] Part MXLVII. [illegible] Part MXLVIII. [illegible] Part MXLIX. [illegible] Part ML. [illegible] Part MLI. [illegible] Part MLII. [illegible] Part MLIII. [illegible] Part MLIV. [illegible] Part MLV. [illegible] Part MLVI. [illegible] Part MLVII. [illegible] Part MLVIII. [illegible] Part MLIX. [illegible] Part MLX. [illegible] Part MLXI. [illegible] Part MLXII. [illegible] Part MLXIII. [illegible] Part MLXIV. [illegible] Part MLXV. [illegible] Part MLXVI. [illegible] Part MLXVII. [illegible] Part MLXVIII. [illegible] Part MLXIX. [illegible] Part MLXX. [illegible] Part MLXXI. [illegible] Part MLXXII. [illegible] Part MLXXIII. [illegible] Part MLXXIV. [illegible] Part MLXXV. [illegible] Part MLXXVI. [illegible] Part MLXXVII. [illegible] Part MLXXVIII. [illegible] Part MLXXIX. [illegible] Part MLXXX. [illegible] Part MLXXXI. [illegible] Part MLXXXII. [illegible] Part MLXXXIII. [illegible] Part MLXXXIV. [illegible] Part MLXXXV. [illegible] Part MLXXXVI. [illegible] Part MLXXXVII. [illegible] Part MLXXXVIII. [illegible] Part MLXXXIX. [illegible] Part MXC. [illegible] Part MXCI. [illegible] Part MXCII. [illegible] Part MXCIII. [illegible] Part MXCIV. [illegible] Part MXCV. [illegible] Part MXCVI. [illegible] Part MXCVII. [illegible] Part MXCVIII. [illegible] Part MXCIX. [illegible] Part MC. [illegible] Part MCI. [illegible] Part MCII. [illegible] Part MCIII. [illegible] Part MCIV. [illegible] Part MCV. [illegible] Part MCVI. [illegible] Part MCVII. [illegible] Part MCVIII. [illegible] Part MCIX. [illegible] Part MCX. [illegible] Part MCXI. [illegible] Part MCXII. [illegible] Part MCXIII. [illegible] Part MCXIV. [illegible] Part MCXV. [illegible] Part MCXVI. [illegible] Part MCXVII. [illegible] Part MCXVIII. [illegible] Part MCXIX. [illegible] Part MCXX. [illegible] Part MCXXI. [illegible] Part MCXXII. [illegible] Part MCXXIII. [illegible] Part MCXXIV. [illegible] Part MCXXV. [illegible] Part MCXXVI. [illegible] Part MCXXVII. [illegible] Part MCXXVIII. [illegible] Part MCXXIX. [illegible] Part MCXXX. [illegible] Part MCXXXI. [illegible] Part MCXXXII. [illegible] Part MCXXXIII. [illegible] Part MCXXXIV. [illegible] Part MCXXXV. [illegible] Part MCXXXVI. [illegible] Part MCXXXVII. [illegible] Part MCXXXVIII. [illegible] Part MCXXXIX. [illegible] Part MCXL. [illegible] Part MCXLI. [illegible] Part MCXLII. [illegible] Part MCXLIII. [illegible] Part MCXLIV. [illegible] Part MCXLV. [illegible] Part MCXLVI. [illegible] Part MCXLVII. [illegible] Part MCXLVIII. [illegible] Part MCXLIX. [illegible] Part MCL. [illegible] Part MCLI. [illegible] Part MCLII. [illegible] Part MCLIII. [illegible] Part MCLIV. [illegible] Part MCLV. [illegible] Part MCLVI. [illegible] Part MCLVII. [illegible] Part MCLVIII. [illegible] Part MCLIX. [illegible] Part MCLX. [illegible] Part MCLXI. [illegible] Part MCLXII. [illegible] Part MCLXIII. [illegible] Part MCLXIV. [illegible] Part MCLXV. [illegible] Part MCLXVI. [illegible] Part MCLXVII. [illegible] Part MCLXVIII. [illegible] Part MCLXIX. [illegible] Part MCLXX. [illegible] Part MCLXXI. [illegible] Part MCLXXII. [illegible] Part MCLXXIII. [illegible] Part MCLXXIV. [illegible] Part MCLXXV. [illegible] Part MCLXXVI. [illegible] Part MCLXXVII. [illegible] Part MCLXXVIII. [illegible] Part MCLXXIX. [ill

NEW IRISH PUBLICATIONS.

SCARAIDEACT.

A BOOK OF PIECES FOR

RECITATION IN IRISH.

Containing Selections Suitable for all Ages.

Taken from the works of the best Modern Irish Writers.

80 pp. Price 6d. net; by post, 7d.

CUIRAD SLAS AN SCOLAIS.

A Folk Story from Connacht.

Edited, with Vocabulary embodying Notes,

BY

THE REV. JOHN M. O'REILLY, C.C.

Price Threepence Net; by post, Fourpence.

IRISH PRIMERS

Sanctioned by the Board of National Education for use in the National Schools.

CEACTA BEASA SAEDHILGE

IRISH READING LESSONS

Compiled by Eoghan Mac Giolla Iasachta, with Illustrations by [illegible]

Edited and recommended by the Rev. Richard O'Daly, B.D. [illegible]

Editor of the Munster Printing Office.

IN THREE BOOKS:—

BOOK I. ... [illegible] by post, Twopence-halfpenny.

BOOK II. ... [illegible] by post, Twopence-halfpenny.

BOOK III. Threepence net, by post, Fourpence.

ENTIRE BOOK, First half of Book I., One Penny. By post [illegible]

The Irish Book Company, 6 D'Olier Street, Dublin.

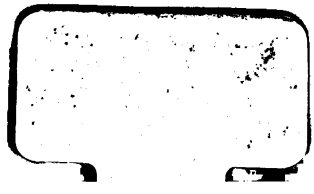

WIDENER LIBRARY
HX V9ND /